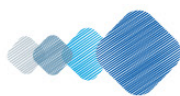

Sundimi i Ligjit në kontekst të anëtarësimit në BE

— dokument tremujor —

prill - qershor 2024

Instituti
për
politikë
evropiane.
Shkup

Ky projekt finansohet nga Bashkimi Evropian

Sundimi i ligjit në kontekst të anëtarësimit në BE

Dokument tremujor prill - qershor 2024

Botues:

Instituti për politikë evropiane - Shkup

Për botuesin:

Dr. Simonida Kacarska

Redaktorët:

Dr. Simonida Kacarska

Dr. Ardita Abazi Imeri

Autorë:

Angela Delevska

Beba Zhagar

Juljana Karai

Cvetanka Aleksandrovska

Përkthim nga gjuha angleze në gjuhën shqipe:

Blerina Starova Zlatku

Dizajn grafik:

Relativ

Shkup, 2024

Ky raport është përgatitur në kuadër të projektit “Ndërtojmë urë për një të ardhme të përbashkët: Sundimi i së drejtës në drejtim të aderimit në BE”, i financuar nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e këtij dokumenti është përgjegjësi e vetme e autorëve dhe assesit nuk mund të konsiderohet se i përfaqëson qëndrimet dhe pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

Ky dokument përmbledh zhvillimet kryesore në lidhje me sundimin e ligjit në kontekst të anëtarësimit në BE në Maqedoninë e Veriut për periudhën prill – qershor 2024. Ai përfshin monitorimin e themeleve të anëtarësimit në BE, duke përfshirë zhvillimet kryesore në funksionimin e institucioneve demokratike, reformën e administratës publike dhe kapitullin 23: Gjyqësori dhe të drejtat themelore.

Zhvillimet kryesore

- » Raundi i parë i zgjedhjeve presidenciale u zhvillua më 24 prill; kandidatët nga VMRO-DPMNE dhe LSDM kaluan në raundin e dytë, i cili përkoi me zgjedhjet parlamentare më 8 maj.
- » Kandidatja e VMRO-DPMNE-së u bë presidentja e parë femër e Maqedonisë së Veriut me 65.14% të votave dhe u inaugurua më 12 maj.
- » Koalicioni “Maqedonia Juaj” i kryesuar nga VMRO- DPMNE fitoi 43.32% të votave parlamentare, duke siguruar 58 vende në Kuvendin 120 vendësh. Performanca e dobët e koalicionit të udhëhequr nga LSDM, me 15.37% të votave, çoi në zgjedhje brenda-partiake.
- » Kuvendi i sapozgjedhur u mblodh më 28 maj, verifikoi mandatet e reja dhe zgjodhi një kryetar nga koalicioni VLEN.
- » Më 23 qershor, Kuvendi, i përbërë nga anëtarë nga VMRO–DPMNE, VLEN dhe ZNAM, miratoi qeverinë e re me 77 vota pro.
- » Problemet e qasjes në qendrat e votimit për personat me aftësi të kufizuara vazhduan; disa qendra votimi të paarritshme për shkak të mungesës së ashensorëve ose vend-votimeve të katit përdhes.
- » Përfaqësimi i grave në Kuvendin dhe Qeverinë e re ra; vetëm 40 deputete femra nga 120 dhe tre ministre nga 24, të dyja më pak se më parë. Përveç kësaj, nuk ka asnjë deputet rom në Kuvendin e ri.
- » Më 8 qershor, Kuvendi miratoi ndryshimet në Ligjin për Organizimin dhe Punën e Organeve të Administratës Shtetërore me 88 vota pro. Ndryshimet përfshijnë riorganizimin e ministrive, të tilla si bashkimi i Ministrisë së Punës me Ministrinë e Ekonomisë, krijimi i një Ministrie të re të Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë dhe krijimi i ministrive të reja për Sportin, Energjinë, Minerat dhe Burimet Minerale, Kulturën dhe Turizmin, Digitalizimin, Administratën dhe Integrimin Evropian.
- » Me qeverinë e re në fuqi, planet për shpërbërjen e Këshillit Gjyqësor dhe Këshillit të Prokurorëve Publikë u intensifikuan, duke ngritur shqetësime midis diplomatëve dhe ekspertëve në lidhje me përqendrimin e mundshëm të pushtetit dhe përçarjen gjyqësore.
- » Në maj 2024, një gjyqtar i Gjykatës së Lartë u arrestua për pranimin e një ryshfeti prej 10,000 eurosh, duke çuar në kontrolle dhe prova të bashkëpunimit me një anëtar të Këshillit të Prokurorëve Publikë. Këshilli Gjyqësor i ka hequr imunitetin gjyqtarit, i ka miratuar masën e paraburgimit dhe ka anashkaluar dispozitat ligjore për largimin e tij nga detyra.
- » Këshilli Gjyqësor ndryshoi rregullat dhe regulloren për renditjen e kandidatëve për gjyqtarë, paraqiti afatet për llogaridhënien e gjyqtarëve dhe miratoi një Strategji Komunikimi me një Plan Veprimi. Me ndryshimet që kërkojnë vendime të individualizuara, objektive dhe kritere të reja të renditjes që theksojnë performancën cilësore, këto ndryshime zbatuan pjesërisht pesë nga 17 rekomandimet nga misioni i shqyrtimit horizontal i BE-së që synojnë përmirësimin e funksionimit të tij pa kërkuar ndryshime ligjore.
- » Gjykatat Administrative dhe të Larta Administrative lanë në fuqi vendimin e KSHPK-së ndaj Akademisë së Gjyqtarëve dhe Prokurorëve Publikë për shkelje të Kodit Zgjedhor dhe Ligjit Kundër Korrupsionit, duke çuar në veprime kundër udhëheqjes së Akademisë.
- » Në fillim të qershorit u zgjodh një prokuror i ri publik përgjegjës për monitorimin e krimeve të urrejtjes dhe rasteve të diskriminimit në Shkup.
- » Parada e pestë e Krenarisë, me temë “Të pabindur në mënyrë spektakolare”, u mbajt në Shkup më 22 qershor.

Lista e shkurtesave

ASH	Aleanca për Shqiptarët
ASHMAA	Agjencia e Shërbimeve Mediatike Audio dhe Audiovizuale
SHGM	Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë
ZPTHP	Zyra e Prokurorisë Themelore Publike
KPMD	Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi
KPT	Komiteti evropian për parandalimin e torturës dhe dënimeve ose trajtimeve çnjerëzore ose poshtëruese
OSHC	Organizatata e shoqërisë civile
BDI	Bashkimi Demokratik për Integrim
KEDNJ	Konventa Europiane e të Drejtave të Njeriut
GJEDNJ	Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut
BE	Bashkimi Evropian
BFI	Bashkësia Fetare Islame
LGBTI	Komunitetet lezbike, homoseksuale, biseksuale, trans dhe interseksuale
LOPOASH	Ligji për organizimin dhe punën e organeve të administratës shtetërore
MASH	Ministria e Arsimit dhe e Shkencës
MPJ	Ministria e Punëve të Jashtme
MSHIA	Ministria e Shoqërisë së Informacionit dhe Administratës
KOM-AO	Kisha Ortodokse Maqedonase - Kryepeshkopata e Ohrit
MPB	Ministria e Punëve të Brendshme
Deputet	Deputet
NATO	Organizata e Traktatit të Atlantikut Verior
PKV	Plani Kombëtar i Veprimit
PQH	Partneriteti për Qeverisje të Hapur
OSBE/ODIHR	Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë/Zyra e Institucioneve Demokratike dhe të Drejtave të Njeriut
AMDP	Agjencia për Mbrojtjen e të Dhënave Personale
RMV	Republika e Maqedonisë së Veriut
KSHPK	Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit
KSHZ	Komisioni Shtetëror i Zgjedhjeve
LSDM	Lidhja Socialdemokrate e Maqedonisë
SPGPM	Sindikata e Pavarur e Gazetarëve dhe Punonjësve Mediatik
ZSHS	Zyra Shtetërore e Statistikave
SHBA	Shtetet e Bashkuara
VMRO-DPMNE	Organizata e brendshme revolucionare maqedonase – Partia Demokratike për Unitetin Kombëtar Maqedonas
ZNAM	Për Maqedoninë Tonë

Përmbajtje

Funksionimi i institucioneve demokratike	6
Zgjedhjet.....	7
Kuvendi.....	9
Qeverisja.....	10
Shoqëria civile.....	12
Mbikëqyrja Civile e Sektorit të Sigurisë/Inteligjencës.....	12
Reforma e Administratës Publike.....	13
Kapitulli 23	15
Funksionimi i Gjyqësorit.....	16
Dokumente strategjike.....	16
Organet menaxhuese.....	16
Pavarësia dhe paanshmëria.....	16
Llogaridhënia.....	18
Profesionalizmi dhe kompetenca.....	18
Cilësia e Drejtësisë.....	19
Efikasiteti.....	20
Luftra Kundër Korrupsionit.....	21
Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit.....	21
Prokuroria Publike.....	22
Të drejtat themelore.....	23
Jurisprudenca e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.....	23
Avokati i Popullit.....	24
Tortura, trajtime ose ndëshkime të tjera mizore, çnjerëzore ose degraduese.....	24
Objektet e burgut dhe paraburgimit.....	25
Mbrojtja e të dhënave personale.....	26
Liria e mendimit, ndërgjegjes dhe fesë.....	26
Liria e Shprehjes.....	27
Të drejtat e fëmijës.....	28
Grupet e cenushme dhe parimi i mosdiskriminimit.....	28
Gjinia.....	30
Gjuha e urrejtjes.....	31
LGBTI+.....	31
Romët.....	31

Funksionimi
i institucioneve
demokratike

Zgjedhjet

Me dorëzimin e listave të kandidatëve parlamentarë në Komisionin Shtetëror Zgjedhor (KSHZ) me 2 prill, përfundoi avancimi i tyre.¹ Më 12 prill, rendi i votimit të listave të pranuar u përcaktua përmes shortit.²

Më 2 prill, gjashtë nga shtatë kandidatët presidencialë nënshkruan Kodin për Zgjedhje të Drejta dhe Demokratike. Kandidati nga partia GROM nuk nënshkroi. Kodi kërkonte që kandidatët presidencialë t'i përmbaheshin të gjitha ligjeve dhe të shmangnin gjuhën e urrejtjes, duke siguruar zgjedhje të drejta dhe të suksesshme.³ Më 17 prill, dhjetë përfaqësues të listave të kandidatëve për zgjedhjet parlamentare të Maqedonisë së Veriut nënshkruan edhe Kodin për zgjedhje të rregullta dhe demokratike, duke iu përkushtuar sjelljes etike. Shtatë përfaqësues të partive/koalicioneve që paraqitën listat e kandidatëve nuk nënshkruan Kodin,⁴ me disa nga partitë më të vogla politike duke përmendur shpërndarjen e padrejtë të fondeve shtetërore për marketingun zgjedhor dhe duke argumentuar se sistemi aktual i financimit favorizon partitë e mëdha, duke penguar kështu pluralizmin politik.⁵

Fushata për raundin e parë të zgjedhjeve presidenciale filloi më 4 prill dhe përfundoi mesnatën e 22 prillit.⁶ Më 9 prill, Agjencia për Shërbimet Mediatike Audio dhe Audiovizuale (ASHMAA) konkludoi se reklamata politike të paguara të dy kandidatëve presidencialë paraqitnin të mitur, duke shkelur nenin 76 paragrafi 3 të Kodit Zgjedhor. Si pasojë, transmetuesit u udhëzuan të ndërpritnin transmetimin e këtyre reklamave dhe kandidatëve iu kërkua të harmonizonin përmbajtjen e tyre të fushatës me rregullat ligjore.⁷ Gjatë debatit parazgjedhor të 21 prillit, kandidatët presidencialë ndanë vizionet dhe programet e tyre në TV live, duke diskutuar tema si bilanci i pushtetit ekzekutiv, ndryshimet kushtetuese, integrimi në BE, demografia dhe ndarjet shoqërore.⁸ Fushata për zgjedhjet parlamentare filloi më 18 prill, me atë që kandidatët paraqitën platformat e tyre në mbarë vendin, dhe përfundoi më 6 maj.⁹

Fillimisht, qeveria shpalli 24 prillin dhe 8 majin ditë jo pune por vetëm “rekomandoi” që sektori privat të ndjekë shembullin, duke shkaktuar konfuzion. Në mes të prillit, qeveria sqaroi se këto ditë do të jenë jo pune për të gjithë, duke mandatuar respektimin e sektorit privat për të siguruar që punëtorët mund të merrnin pjesë lirisht në zgjedhje.¹⁰

1 'Listat për zgjedhjet parlamentare janë dorëzuar në KSHZ (Поднесени 17 листи на пратеници за парламентарните избори до ДИК)', Nezavisen Vesnik, 3 prill 2024, <https://nezavisen.mk/podneseni-17-listi-na-pratenici-za-parlamentarnite-izbori-do-dik/>.

2 'KSHZ përcakti rendin e listave të kandidatëve për zgjedhjet (ДИК го утврди редоследот на кандидатските листи за изборите)', Radio Slobodna Evropa, 12 prill 2024, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32903092.html>.

3 'Kandidatët presidencialë nënshkruan Kodin për zgjedhjet e drejta dhe demokratike (Кандидатите за претседател потпишаа Кодекс за фер и демократски избори)', Radio Slobodna Evropa, 2 prill 2024, 2024 <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32888142.html>.

4 'Partitë politike dhe koalicionet nënshkruan Kodin për zgjedhjet e drejta dhe demokratike për zgjedhjet e ardhshme parlamentare (Политичките партии и коалициите потпишаа Кодекс за фер и демократски избори за претстојните парламентарни избори)', Faqja zyrtare e Komisionit Shtetëror Zgjedhor, 17 prill 2024, <https://www.sec.mk/politichkite-partii-i-koalicii-potpishaa-kodeks-za-fer-i-demokratski-izbori-za-pretstojnite-parlamentarni-izbori/>.

5 'Financimi për marketing politik arsyeya pse disa nga partitë e vogla nuk nënshkruan Kodin për zgjedhjet parlamentare të drejta dhe demokratike (Парите за политички маркетинг причина дел од помалите партии да не го потпишат Кодексот за фер и демократски парламентарни избори)', 360 Stepeni, 17 prill 2024, <https://360stepeni.mk/parite-za-politichki-marketing-prichina-del-od-pomalite-partii-da-ne-go-potpishat-kodeksot-za-fer-i-demokratski-parlamentarni-izbori/>.

6 'Fillon fushata për zgjedhjet presidenciale (Почнува кампањата за претседателските избори)', 360 Stepeni, 4 prill 2024, <https://360stepeni.mk/pochnuva-kampanata-za-pretседателските-izbori/>.

7 'Transmetuesit nuk duhet të transmetojnë RPP me të mitur (Радиодифузерите да не емитуваат РПП со малолетници)', Faqja zyrtare e Agjencisë për Shërbimet Mediatike Audio dhe Audiovizuale, 9 prill 2024, <https://bit.ly/3SncvcC>.

8 'Konfrontimi parazgjedhor i kandidatëve presidencialë: Ata premtojnë një të ardhme më të mirë për vendin, pikëpamje kontradiktore mbi ndryshimet kushtetuese (Предизборно соочување на претседателските кандидати: Ветуваат подобра иднина за државата, спротивставени ставови за уставните измени)', Telma, 21 prill 2024, <https://telma.com.mk/2024/04/21/predizborna-soochuvane-na-pretседателските-kandidati-vetuvaat-podobra-idnina-za-drzhavata-sprotivstaveni-stavovi-za-ustavnite-izmeni/>.

9 'Fillon fushata për zgjedhjet parlamentare, edhe pesë ditë të fushatës presidenciale (Стартува кампањата за парламентарните избори, уште пет дена претседателска кампања)', 18 prill 2024, <https://telma.com.mk/2024/04/18/startuva-kampanata-za-parlamentarnite-izbori-ushte-pet-dena-pretседателска-kampana/>.

10 'Qeveria vendosi që të mërkurat e 24 prillit dhe 8 majit të mos punohen edhe për kompanitë private (Владата одлучи средите на 24 april и на 8 maj да бидат неработни и за приватните фирми)', Sakam da Kazam, 16 prill 2024, <https://sdk.mk/index.php/izbori-2024/vladata-odluchi-sredite-na-24-april-i-na-8-maj-da-bidat-nerabotni-i-za-privatnite-firmi/>.

Raundi i parë i zgjedhjeve të shtata presidenciale u zhvillua më 24 prill. Votimi për diasporën, të burgosurit, të sëmurët dhe të pafuqishmit ndodhi një ditë më parë. Një total prej 1,814,317 votuesish u regjistruan,¹¹ dhe zgjedhjet u mbikqyrën nga 915 vëzhgues vendas dhe 544 vëzhgues të huaj.¹²

Ministria e Punëve të Brendshme (MPB) deklaroi se procesi zgjedhor ishte paqësor, i sigurt dhe demokratik, pa incidente të mëdha. Ata regjistruan dymbëdhjetë raste të fotografimit të fletëve të votimit, dy shqyerje të fletëve të votimit, gjashtë njoftime për marrje rryshfeti dhe pesëmbëdhjetë njoftime për shqetësime në qendrat e votimit.¹³ OSBE/ODIHR vlerësoi raundin e parë të zgjedhjeve presidenciale si përgjithësisht pozitiv dhe paqësor, ndërsa vuri në dukje se disa procedura të numërimit nuk u ndoqën në mënyrë korrekte. Ata gjithashtu vunë në dukje retorikën e ashpër dhe negative gjatë fushatës politike, ndarjet etnike dhe paqartësinë në kodin zgjedhor.¹⁴ Gati gjysma e votuesve të mundshëm morën pjesë (49.93%). Kandidatët nga dy partitë e mëdha, VMRO–DPMNE dhe SDSM, avancuan në raundin e dytë; kandidatja e VMRO–DPMNE-së fitoi një me epërsi të konsiderueshme në raundin e parë.¹⁵

Pas raundit të parë të zgjedhjeve presidenciale, fushatat politike u intensifikuan, me VMRO–DPMNE që sugjeroi plane koalicioni me VLEN dhe ndoshta (Për Maqedoninë Tonë) me ZNAM për qeverinë paszgjedhore.¹⁶ Kjo nxiti një përgjigje nga Bashkimi Demokratik për Integrim (BDI), i cili pohoi se koalicionet qeveritare duhet t'i përmbahen parimit të partneritetit me partitë kryesore maqedonase dhe shqiptare.¹⁷

Raundi i dytë i zgjedhjeve presidenciale dhe zgjedhjeve parlamentare u mbajtën më 8 maj, të monitoruara nga 1,303 vëzhgues vendas dhe 860 të huaj.¹⁸ Si MPB ashtu edhe Komisioni i Përkohshëm i Monitorimit të Zgjedhjeve në Prokurorinë Publike e vlerësuan ditën e zgjedhjeve si paqësore.¹⁹ ²⁰ Misioni vëzhgues i OSBE/ODIHR arriti në përfundimin se zgjedhjet ishin konkurruese dhe respektonin liritë themelore. Ai vuri në dukje se ndryshimet e fundit në Kodin Zgjedhor nuk kishin transparencë dhe konsultim publik, me rekomandime kryesore për qasjen në media dhe financimin e fushatës që mbeten të pa trajtuara. Periudha parazgjedhore u dëmtua nga retorika negative dhe pretendimet për blerjen e votave, gjë që prishi besimin në proces. Për më tepër, pjesëmarrja politike e grave mbeti e ulët.²¹

11 'Qytetarët votojnë për presidentin e shtatë të vendit (Граѓаните гласаат за седми претседател на државата)', Sitel, 24 prill 2024, <https://sitel.com.mk/gragjanite-glasaat-za-sedmi-pretседател-na-drzhavata>.

12 'Zgjedhjet monitorohen nga 915 vëzhgues vendas dhe 544 vëzhgues të huaj (Изборите ги следат 915 домашни и 544 странски набљудувачи)', Kanal 5, 24 prill 2024, <https://kanal5.com.mk/-izborite-gi-sledat-915-domashni-i-544-stranski-nabljuduvachi/a637047>.

13 'Toshkovski dhe Bojmacaliev: Qytetarët votuan për zgjedhjen e presidentit të vendit, në një atmosferë paqësore, të sigurt dhe demokratike (Тошковски и Бојмацалиев: Граѓаните гласаа за избор на претседател на државата, во мирна, безбедна и демократска атмосфера)', Faqja zyrtare e Ministrisë së Brendshme, 24 prill 2024, <http://mvr.gov.mk/vest/31218/>.

14 'OSBE/ODIHR: Dita e zgjedhjeve u vlerësua pozitivisht, vërejtje në lidhje me fushatën (ОБСЕ/ОДИХР: Изборниот ден позитивно оценет, забелешки за кампањата)', Radio Slobodna Evropa, 25 prill 2024, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32920691.html>.

15 'Afatet e kundërshtimeve ndaj KSHZ-së po afrohen, nuk do të ketë rivotim në tre qendrat e votimit në Kumanovë (Течат роковите за приговори до ДИК, нема прегласување на трите избирачки места во Куманово)', Nova Makedonija, 25 prill 2024, <https://novamakedonija.com.mk/makedonija/techat-rokovite-za-prigovori-do-dik-nema-preglasuvanje-na-trite-izbiracki-mesta-vo-kumanovo/>.

16 'Partitë u kërkojnë qytetarëve të votojnë masivisht më 8 maj, VMRO-DPMNE deklaroi se do të formonte një qeveri me VLEN (Partiите бараат од граѓаните масовно да излезат на гласање на 8 maj, VMRO-DPMNE се изјасни дека би формирала vlada со Вреди)', 24.Mk, 29 prill 2024, <https://24.mk/details/partiite-baraat-od-gra-anite-masovno-da-izlezat-na-glasanje-na-8-maj-vmro-dpmne-se-izjasni-deka-bi-formirala-vlada-so-vredi>.

17 'Koalicionet paszgjedhore shkaktojnë grindje midis partive politike (Постизборни коалиции причина за кавга меѓу политичките партии)', Radio Slobodna Evropa, 2 maj 2024, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32930853.html>.

18 'Zgjedhjet e dyfishta do të monitorohen nga 1,303 vëzhgues vendas dhe 860 të huaj (Двојните избори ќе ги следат 1.303 домашни и 860 странски набљудувачи)', Radio Slobodna Evropa, 7 maj 2024, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32936901.html>.

19 'MPB: Votimi ishte përgjithësisht paqësor, nuk u regjistruan shkelje të rendit dhe të paqes publike (MPB: Гласањето генерално мирно, не се регистрирани нарушувања на јавниот ред и мир)', Radio Slobodna Evropa, 8 maj 2024, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32938145.html>.

20 'Votimi po zhvillohet në mënyrë paqësore, pa shqetësime të mëdha të procesit zgjedhor (Гласањето се одвива мирно, без поголеми нарушувања на изборниот процес)', Radio Slobodna Evropa, 8 maj 2024, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32938202.html>.

21 'OSBE/ODIHR: Zgjedhjet ishin konkurruese, vërejtje për legjislacionin zgjedhor (ОБСЕ/ОДИХР: Изборите беа конкурентни, забелешки за изборното законодавство)', Radio Slobodna Evropa, 9 maj 2024, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32939858.html>.

Kandidatja e VMRO-DPMNE-së fitoi 65.14% të votave për t'u bërë presidentja e parë femër e Maqedonisë së Veriut,²² e inauguruar më 12 maj.²³ Koalicioni “Maqedonia yte” i udhëhequr nga VMRO–DPMNE siguroi gjithashtu një fitore vendimtare në zgjedhjet parlamentare me 43.32% të votave. Në të kundërt, koalicioni i udhëhequr nga LSDM arriti performancën e tij më të dobët me vetëm 15.37% të votave, duke çuar në zgjedhje brenda-partiake.²⁴ Shpërndarja e vendeve parlamentare në Parlamentin me 120 vende ishte si më poshtë: Koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE me 58 vende; koalicioni i udhëhequr nga BDI me 18 vende; koalicioni i udhëhequr nga LSDM me 18 vende; VLEN me 14 vende, Levica me 6 vende; dhe ZNAM me 6 vende.

Kuvendi

Në prill, Grupi Parlamentar Ndërpartiak kundër Korrupsionit u krijua nga deputetët nga mandati parlamentar 2020–2024 për të forcuar rolin e Kuvendit në luftën kundër korrupsionit. Fushat kryesore përfshijnë shëndetësinë, energjinë, reformën e administratës shtetërore dhe ndërtimtarinë. Grupi planifikon të takohet me institucionet përkatëse bazuar në gjetjet nga Enti Shtetëror i Revizionit, Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit dhe organizatat e shoqërisë civile për të trajtuar çështjet kryesore dhe për të përmirësuar cilësinë legislative dhe mbikëqyrjen.²⁵

Më 23 maj, Kryetari i Kuvendit caktoi orarin e seancës konstituive të Kuvendit të sapozgjedhur për 28 maj 2024, me deputetin më të vjetër të caktuar për të kryesuar seancën. Seanca, e kufizuar në tre ditë sipas rregullave të reja të procedurës, synonte të zgjidhte një Komision Verifikues, Komisionin për Zgjedhje dhe Emërime dhe Kryetarin e Kuvendit.²⁶ Në këtë seancë u verifikuan 118 mandate dhe u zgjodh një Kryetar i ri nga koalicioni VLEN. Gjashtë deputetë pezulluan rolet e tyre qeveritare për t'u përqëndruar në detyrat e Kuvendit. Kryeministri nga qeveria teknike-tranzicionale, i cili gjithashtu fitoi një mandat parlamentar, njoftoi se do të mbajë pozicionin e tij derisa të zgjidhet qeveria e re dhe nuk do të marrë pjesë në aktivitetet e Kuvendit gjatë asaj kohe.²⁷ Në fund të qershorit, deputetët nga Levica paraqitën një ankesë të përbashkët penale kundër Kryetarit të Kuvendit për “punë të pamatur në shërbim” në lidhje me mos revokimin e mandatit të këtij deputeti për shkak të papajtueshmërisë kushtetuese me rolin e tij si kryeministër në qeverinë teknike-tranzicionale.²⁸

Më 3 qershor, Instituti Parlamentar organizoi një seancë pritëse për deputetët e sapozgjedhur, duke siguruar informacion mbi organizimin e autoritetit legjislativ, procedurat, rolin mbikëqyrës, miratimin e buxhetit dhe kornizën etike. Sipas statistikave të Institutit Parlamentar, gati gjysma e deputetëve të rinj u zgjodhën për herë të parë.²⁹

22 ‘Gordana Siljanovska Davkova do të bëhet presidentja e parë femër (Гордана Сијановска Давкова првата жена претседател), Radio Slobodna Evropa, 8 maj 2024, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/pretsedatel-siljanovska-izbori/32938587.html>.

23 ‘Inagurimi i presidentes së sapozgjedhur të shtetit Gordana Siljanovska Davkova në Kuvend (Инурација во Собранието на новоизбраната претседателка на државата Гордана Сиљановска Давкова)’, Faqja zyrtare e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, 12 maj 2024, <https://www.sobranie.mk/ns-newsarticle-inuguracija-vo-sobranieto-na-novoizbranata-pretsedatelka-na-drzavata-gordana-siljanovska-davkova.nspk>.

24 ‘Kovačevski: Rezultati është zhgënjyes, unë bëj thirrje për zgjedhje të reja të brendshme në LSDM (Ковачевски: Резултат е разочарувачки, повикувам на нови внатрешни избори во СДСМ)’, Radio Slobodna Evropa, 8 maj 2024, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32938666.html>.

25 ‘U formua një grup ndërpartiak anti-korrupsion për të promovuar rolin e Kuvendit në parandalimin e korrupsionit (Формирана меѓупартиска антикорупциска група за унапредување на ulogata на Собранието во спречувањето на корупцијата), Uebfaqja zyrtare e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, 22 prill 2024, <https://www.sobranie.mk/ns-newsarticle-formirana-megupartiska-antikorupciska-grupa-za-unapreduvane-na-ulogata-na-sobranieto-voprecuvaneto-na-korupcijata.nspk>.

26 ‘Pas konsultimeve me partitë parlamentare, kryetari Mitreski do të caktoj seancën konstituive më 28 maj në orën 11:00 (По консултациите со парламентарните партии, претседателот Митрески ќе ја закаже конститутивната седница на 28 maj во 11 часот)’, Faqja zyrtare e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, 23 maj 2024, <https://www.sobranie.mk/ns-newsarticle-po-konsultacite-so-parlamentarnite-partii-pretsedatelot-mitreski-ke-ja-zakaze-konstitutivnata-sednica-na-28-maj-vo-11-casot.nspk>.

27 ‘Përbërja e re parlamentare është konstituuar, Gashi emërohet si kryetar i ri (Конституиран новиот собраниски состав, Гаши нов спикер)’, 24.mk, <https://24.mk/details/konstituiran-noviot-sobraniski-sostav-gashi-nov-spiker>.

28 ‘Levica paraqiti ankesë penale kundër Afrim Gashit për mos revokimin e mandatit të Talat Xhaferit (Левица поднесе кривична пријава против Африм Гаши поради неodzemanjeto на mandatot на Талат Џафери)’, A1on, 27 qershor 2024, <https://a1on.mk/macedonia/levica-podnese-krivichna-prijava-protiv-afirim-gashi-poradi-neodzemanjeto-na-mandatot-na-talat-dzhaferi/>.

29 ‘Seanca prezantuese për deputetët e sapozgjedhur’, Faqja zyrtare e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, 3 qershor 2024, <https://www.sobranie.mk/ns-newsarticle-vovedna-sesija-za-novoizbranite-pratenici.nspk>.

Më 8 qershor, Kuvendi miratoi ndryshimet në Ligjin për Organizimin dhe Punën e Organeve të Administratës Shtetërore me 88 vota pro pas një takimi midis VMRO-DPMNE-së dhe Frontit Evropian që siguroi shumicën e nevojshme prej dy të tretave. Ndryshimet, të cilat riorganizojnë ministritë dhe administratën shtetërore, u përballën me kritika nga deputetët e LSDM-së dhe Levicës, të cilët argumentuan se ishin të motivuar politikisht dhe nuk kishin analizën e duhur.³⁰ Më 23 qershor, pas një debati dy-ditor, Kuvendi zgjodhi Qeverinë e re me 77 vota pro. Qeveria e re përfshin 20 ministri, përfshirë ato të reja dhe të riorganizuar, me anëtarë nga VMRO-DPMNE, VLEN dhe ZNAM.³¹

Më 20 qershor, Kuvendi zhvilloi një seancë dy-ditore me parlamentarë nga njëmbëdhjetë kuvende, duke përfunduar me një deklaratë për të rritur bashkëpunimin rajonal dhe reformat socio-ekonomike duke promovuar demokracinë. Kjo shënoi fundin e kryesimit të Maqedonisë së Veriut në Asamblesë Parlamentare të Procesit të Bashkëpunimit Juglindor, me Shqipërinë si kryetare të ardhshme.³²

Qeverisja

Në seancën e saj të 16-të në mes të prillit, Qeveria miratoi Propozim-Agjendën e Reformës 2024–2027 në kuadër të Planit të Rritjes për Ballkanin Perëndimor. Agjenda përshkruan përparësitë kryesore të reformës, afatet dhe synimet për përafrimin e BE-së para miratimit përfundimtar. Fushat kryesore përfshijnë administratën publike, financat publike, tranzicionet digjitale dhe të gjelbra, kapitalin njerëzor, mjedisin e biznesit dhe sundimin e ligjit.³³

Sipas raportit të Freedom House “Kombet në tranzit” të 9 prillit, Maqedonia e Veriut klasifikohet si një sistem “hibrid ciklik”, duke treguar se ndryshimet e qeverisë dhe udhëheqjes politike nuk kanë çuar në reforma të rëndësishme. Raporti thekson se Maqedonia e Veriut mbetet e ngarkuar nga rrjetet e korrupsionit të patronazhit, me pushtet të përqendruar midis disa partive. Gjatë vitit të kaluar, vendi është përballur me pengesa në sundimin e ligjit, korrupsionin e nivelit të lartë dhe debatet e diskutueshme mbi ndryshimet kushtetuese të nevojshme për pranimin në BE.³⁴ Më pas, në prill, Raportet e Departamentit të Shtetit për vendet mbi praktikën e të drejtave të njeriut vunë në dukje se qeveria e Maqedonisë së Veriut ka ndërmarrë veprime të kufizuara për të identifikuar dhe ndëshkuar individët përgjegjës për shkeljet e të drejtave të njeriut. Raporti gjithashtu thekson zbatimin joefektiv të dënimeve penale për korrupsion dhe ndryshimet në Kodin Penal që ulën ndjeshëm akuzat dhe dënimet për krimet e lidhura me korrupsionin.³⁵

Gjatë fushatës parazgjedhore dhe menjëherë pas zgjedhjeve, marrëdhëniet me Greqinë dhe Bullgarinë u bënë një temë kryesore. Gjatë betimit të saj, Presidentja e re iu referua vendit si “Maqedoni” dhe jo “Maqedonia e Veriut”, duke shkaktuar shqetësime diplomatike nga Ministria greke e Punëve të Jashtme dhe

30 ‘U miratua Ligji për riorganizimin e ministrive (Усвоен Законот за реорганизација на министерствата)’, DW, 8 qershor 2024, <https://www.dw.com/mk/usvoen-zakonot-za-reorganizacija-na-ministerstvata-namesto-16-ke-ima-20/a-69309528>.

31 ‘Mickoski mori postin e Kryeministrit (Мицкоски ја презеде премиерската функција)’, Radio Slobodna Evropa, 24 qershor 2024, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/33006767.html>.

32 ‘Miratohet deklarata përfundimtare e seancës plenare të 11-të të Asamblesë Parlamentare të SEECP-së (Усвоена финална Декларација на 11. plenarna sesija на ПСЈИЕ)’, Faqja zyrtare e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, 20 qershor 2024, <https://www.sobranie.mk/ns-newsarticle-usvoena-finalna-deklaracija-na-11-plenarna-sesija-na-psjie.nspk>.

33 ‘Nga seanca e 15-të dhe 16-të e Qeverisë: Një hap tjetër drejt përmirësimit të statusit të praktikantëve - një vendim për rregullimin e të drejtave dhe detyrimeve të tyre me ligj (Од 15. и 16. владина седница: Уште еден чекор кон унапредување на статусот на специјализантите – Одлука, нивните права и обврски да се уредат со закон)’, Faqja zyrtare e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, 16 prill 2024, <https://vlada.mk/node/36332>.

34 ‘Kombet në tranzit 2024: Një rajon i riorganizuar nga autokracia dhe demokracia’ (Freedom House, 9 prill 2024), https://freedomhouse.org/sites/default/files/2024-04/NIT_2024_Digital_Booklet.pdf.

35 ‘2023 Raportet e Vendeve mbi Praktikën e të Drejtave të Njeriut: Maqedonia e Veriut’, Departamenti i Shtetit i Shteteve të Bashkuara, 23 prill 2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/north-macedonia/>.

zyrtarët e BE-së, të cilët theksuan rëndësinë e respektimit të Marrëveshjes së Prespës.³⁶ Si përgjigje, zyra e Presidentes sqaroi se ndërsa do të përdoret emri zyrtar kushtetues “Maqedonia e Veriut”, Presidentja rezervon të drejtën të përdorë “Maqedoninë” si shprehje personale të vetëvendosjes dhe identitetit.³⁷ Kryeministri i ri deklaroi se Qeveria duhet të ndjekë ligjet dhe Kushtetutën në lidhje me përdorimin e emrit kushtetues. Megjithatë, ai nuk do të përdorë mbiemrin “e Veriut” në deklarata.³⁸ Ai gjithashtu njoftoi se Qeveria e re planifikon të negociojë të paktën tre zgjidhje të reja të mundshme me Bullgarinë. Ai gjithashtu beson se korniza e negociatave të BE-së mund të rishikohet dhe do të kërkojë garanci se nuk do të ketë kushte shtesë dypalëshe nga Bullgaria.³⁹

Ministria e Punëve të Jashtme dhe Tregtisë së Jashtme pohoi se Maqedonia e Veriut respekton plotësisht angazhimet e saj ndërkombëtare, përfshirë Marrëveshjen e Prespës, në përgjigje të shqetësimeve të ngritura nga kryeministrat e Greqisë dhe Bullgarisë në takimin e Këshillit Evropian në lidhje me respektimin e angazhimeve të saj të pranimit në BE nga vendi.⁴⁰ Ministri i ri i Punëve të Jashtme dhe Tregtisë së Jashtme mori pjesë në takimin e diplomacisë së BE-së dhe Ballkanit Perëndimor të mbajtur në kuadër të Këshillit Evropian për Punët e Jashtme në fund të qershorit, ku theksoi angazhimin e qeverisë së re për reformat dhe integrimin në BE.⁴¹ Ai u takua gjithashtu me Sekretarin e Përgjithshëm të NATO-s, duke riafirmuar angazhimin e vendit për anëtarësimin në NATO, mbështetjen për politikën e mbrojtjes dhe parandalimit dhe mbështetjen e vazhdueshme për Ukrainën.⁴²

Partnerët e koalicionit VMRO–DPMNE dhe VLEN njoftuan planet për të shfuqizuar balancuesin pas gjetjes së një zgjidhjeje tjetër ligjore që siguron përfaqësim të barabartë.⁴³ Kryeministri deklaroi se ky vendim ndjek një rekomandim të BE-së që rrjedh nga procesi i shqyrtimit për shkak të mosfunksionimit dhe shpërdorimit të mjetit, duke mohuar çdo qëllim për të hequr të drejtat e komuniteteve.⁴⁴ Më 28 qershor, Ministri i Transformimit Digital njoftoi ndryshime në balancuesin për t'u përafuar me rezultatet e regjistrimit të vitit 2021, duke përjashtuar ata që jetojnë jashtë vendit, duke deklaruar se ky është hapi i parë drejt heqjes së plotë të mjetit duke siguruar përfaqësim të drejtë etnik.⁴⁵ Partitë opozitare, BDI dhe Aleanca për Shqiptarët (ASH), e kritikuan masën, duke argumentuar se parimi i përfaqësimit të drejtë, një aspekt kyç i Marrëveshjes Kornizë të Ohrit, po minohet.⁴⁶

36 'Presidentja e zgjedhur e Maqedonisë së Veriut ndez grindje me Greqinë në betimin', Politico, 12 maj 2024, <https://www.politico.eu/article/north-macedonia-president-elect-sparks-row-with-greece-swearing-in-ceremony/>.

37 'Zyra e Presidentes: Siljanovska do t'i përmbahet zbatimit zyrtar të emrit kushtetues dhe mund të përdorë emrin Maqedonia si një akt të së drejtës personale (Кабинет на претседателот: Сиљановска ќе се придржува до официјалната примена на уставното име, а може да го употребува името Македонија како чин на лично право)', Sloboden Pечат, 13 maj 2024, <https://www.slobodenpechat.mk/kabinet-na-pretседателot-siljanovska-kje-se-pridrzhuva-do-oficialnata-prime-na-na-ustavnoto-ime-a-mozhe-da-go-upotrebuva-imeto-makedonija-kako-chin-na-lichno-pravo/>.

38 'Mickoski: Nuk mund të pretendojmë se emri kushtetues nuk është pjesë e sistemit ligjor (Мицкоски: Не можеме се правиме наудрени дека уставното име не е дел од правниот систем)', Večer, 19 qershor 2024, <https://bit.ly/3y5hoh5>.

39 'Mickoski: Është e mundur të ndryshohet korniza negociuese, ne do të kërkojmë një zgjidhje me Qeverinë e re në Bullgari (Мицкоски: Можна е промена на преговарачката рамка, ќе бараме решение со новата Влада во Бугарија)', 25 qershor 2024, <https://360stepeni.mk/mitskoski-mozhna-e-promena-na-pregov-arachkata-ramka-ke-barame-reshenie-so-novata-vlada-vo-bugarija/>.

40 'MPJ: Ne respektojmë plotësisht detyrimet nga marrëveshjet ndërkombëtare (MHP: Во целост ги почитуваме обврските од меѓународните договори)', 360 Stepeni, 28 qershor 2024, <https://360stepeni.mk/mnr-vo-tselost-gi-pochituvame-obvrskite-od-megunarodnite-dogovori/>.

41 'Mucunski në një takim me Varheji: Qeveria e re është e angazhuar fuqimisht për Agjendën e Reformave dhe Integrimin Evropian (Муцунски на средба со Вархеји: Новата Влада е силно посветена на реформската агенда и европските интеграции)', Sitel, 24 qershor 2024, <https://sitel.com.mk/mucunski-na-sredba-so-varheji-novata-vlada-e-silno-posvetena-na-reformskata-agenda-i-evropskite>.

42 'Mucunski: Në kontekstin kompleks gjeopolitik në Evropë, ne duhet të jemi një anëtar i përgjegjshëm i NATO-s (Муцунски: Во сложениот геополитички контекст во Европа мораме да бидеме одговорна членка на NATO)', Republika, 25 qershor 2024, <https://republika.mk/vesti/makedonija/mutsunski-vo-slozheniot-geopolitichki-kontekst-vo-evropa-moramе-da-bideme-odgovorna-chlenka-na-nato-2/>.

43 'Kërkohejt një zgjidhje për balancuesin- partnerët e koalicionit kanë hapur rrugën për t'a modifikuar atë (Се бара решение за балансерот - koalicionite partneri- otvori- ja- pat-za- negovo- modifitsiranje)', 24.Mk, 26 qershor 2024, <https://24.mk/details/se-bara-reshenie-za-balanserot-koalicionite-partneri-otvori-ja-pat-za-negovo-modifitsiranje>.

44 'Mickoski: Heqja e balancuesit është rezultat i procesit të shqyrtimit me BE-në (Мицкоски: Бришење на балансерот е резултат на скрининг процесот со ЕУ)', Kanal 5, 26 qershor 2024, <https://kanal5.com.mk/mickoski-brisheње-na-balanserot-e-rezultat-na-skrining-procesot-so-eu/a646648>.

45 'Balancuesi shkon në histori (Балансерот заминува во историјата)', 24.Mk, 28 qershor 2024, <https://24.mk/details/balanserot-zaminuva-vo-istorijata>.

46 'BDI dhe ASH reagojnë ndaj shpalljes së shfuqizimit të balancuesit: Një nga shtyllat kryesore të marrëveshjes së Ohrit është nën sulm (ДВИ и АА реагираат на најавата за укинување на балансерот: Се напала еден од главните столбови на охридскиот договор)', 360 Stepeni, 28 qershor 2024, <https://360stepeni.mk/dui-i-aa-reagiraat-na-najavata-za-ukinuvane-na-balanserot-se-napaga-eden-od-glavnite-stolbovi-na-ohridskiot-dogovor/>.

Shoqëria civile

Më 1 prill, Zëvendëskryeministri për Çështje Evropiane u takua me përfaqësues të shoqërisë civile për të reflektuar mbi dialogun dhe bashkëpunimin midis qeverisë dhe organizatave të shoqërisë civile (OSHC) gjatë mandatit të qeverisë. Takimi theksoi nevojën për bashkëpunim të intensifikuar me shoqërinë civile për të arritur anëtarësimin në BE, në përputhje me normat evropiane dhe për të zbatuar reformat.⁴⁷

Më 6 qershor, eko-aktivistët nga gjashtë OSHC paraqitën një iniciativë në Gjykatën Kushtetuese duke sfiduar dispozitat 17 dhe 18 të Kodit Zgjedhor. Ata argumentojnë se këto dispozita shkelin katër nene kushtetuese dhe përkeqësojnë ndjeshëm kushtet për paraqitjen e listave të pavarura të kandidatëve duke rritur pragun e nënshkrimit. Aktivistët pretendojnë se ndryshimet favorizojnë partitë politike dhe dëmtojnë pjesëmarrjen e shoqatave civile në zgjedhje, duke dëmtuar procesin demokratik.⁴⁸

Platforma e Organizatave të Shoqërisë Civile për Luftën kundër Korrupsionit kritikoi Kuvendin për procesin e saj të mbyllur dhe jo konsultativ në lidhje me propozim-ligjin për Ndryshimet në Ligjin për Organizimin e Punës së Organeve të Administratës Shtetërore. Ata kritikuan gjithashtu krijimin e tre ministrive të reja dhe riorganizimin e administratës shtetërore pa analizë të plotë. Platforma thekson se kjo qasje dëmton bashkëpunimin dhe besimin midis shoqërisë civile dhe politikëbërësve.⁴⁹

Në qershor, përfaqësues të shoqërisë civile nga vendi morën pjesë në Forumin e Shoqërisë Civile të BE-së për Ballkanin Perëndimor dhe Turqinë. Ngjarja theksoi nevojën për udhëzime më të qarta dhe mekanizma zbatues për rolin e shoqërisë civile në monitorimin e Planit të Rritjes, duke theksuar se konsultimi publik është një kërkesë ligjore nën mbikëqyrjen e BE-së. Sfidat e vazhdueshme përfshijnë zbatimin jo konsistent të kornizave ligjore. Ndërsa bashkëpunimi është zgjeruar për të përfshirë aktorë të ndryshëm, nxitja e besimit mbetet thelbësore. Forcimi i sektorit kërkon diversifikimin e fondeve, priorizimin e ekspertizës lokale, partneritetin me sektorin privat dhe investimin në burimet njerëzore për t'i shërbyer më mirë zgjedhësve.⁵⁰

Mbikëqyrja Civile e Sektorit të Sigurisë/ Inteligjencës

Në prill, Drejtori i Agjencisë së Inteligjencës pretendoi se propaganda kineze dhe ruse ndodhi në Maqedoninë e Veriut gjatë periudhës parazgjedhore, duke promovuar euroskepticizmin dhe duke sugjeruar alternativa si BRICS dhe Bashkii Euroaziatik. Megjithatë, ai nuk dha prova konkrete ose nuk identifikoi aktorë specifikë politikë ose mediatikë të përfshirë.⁵¹

47 'Mariçiq në një takim me organizatat e shoqërisë civile: "Bashkëpunimi dhe dialogu me shoqërinë civile" (Маричиќ на средба со граѓанските организации: „Соработка и дијалог со граѓанското општество“), Kanal 5, 1 prill 2024, <https://kanal5.com.mk/marichikj-na-sredba-so-gragjanskite-organizacii-sorabotka-i-dijalog-so-gragjanskoto-opshtestvo/a633291>.

48 'Organizatave të shoqërisë civile kërkojnë vlerësim të kushtetutshmërisë së dispozitave të Kodit Zgjedhor, ato e paraqitën nismën në Gjykatën Kushtetuese (Граѓански организации бараат оценување на уставноста на одредби од Изборниот законик, иницијативата ја поднесоа до Уставен), 360 Stepeni, 6 qershor 2024, <https://360stepeni.mk/graganski-organizatsii-baraat-otsenuvane-na-ustavnosta-na-odredbi-od-izborniot-zakonik-initsijativata-ja-podnesoa-do-ustaven/>.

49 'Reagimi për mungesën e një procesi konsultativ për ndryshimin e Ligjit sistematik për Organizimin e Punës së Organeve të Administratës Shtetërore (Реакција за отсуство на консултативен процес за измена на системскиот Закон за организација на работата на органите на државна управа), Transparency International Macedonia, 7 qershor 2024, <https://transparency.mk/2024/06/07/reakcija-za-otsustvo-na-konsultativen-proces-za-izmena-na-sistemskiot-zakon-za-organizacija-na-rabotata-na-organite-na-drzhavna-uprava/>.

50 'Forumit i Shoqërisë Civile të BE-së për Ballkanin Perëndimor dhe Turqinë', EU TACSO 3 Postim në LinkedIn, 17 qershor 2024, https://www.linkedin.com/posts/eutacso3_eucsoforum2024-civilsociety-westernbalkans-activity-7208407311160160256-Qibv/?utm_source=share&utm_medium=member_desktop.

51 'Agjencia e Inteligjencës po "gjuan" për sinjale të propagandës kineze në zgjedhje (Разузнавачите "ловат" сигнали на кинеска пропаганда во изборите), Radio Slobodna Evropa, 29 prill 2024, <https://www.slobodnaevropa.mk/a/kina-propaganda-razuznavanje/32916172.html>.

Një drejtor i ri i Agjencisë së Inteligjencës u emërua në qershor pas shkarkimit të drejtorit të mëparshëm para përfundimit të mandatit të tij. Ka ndryshuar edhe pozicioni i zëvendës-drejtorit. Zyra e Presidentes nuk zbuloi arsyet e shkarkimeve.⁵² Ish-drejtori pretendoi se presioni i partisë mbi Presidenten çoi në largimin e tij.⁵³ Në përgjigje, partia VMRO-DPMNE që tani është në pushtet akuzoi ish-drejtorin për njëanshmëri partiake. Pretendohet se, nën ndikimin e ish-koalicionit qeverisës LSDM dhe BDI, ai organizoi bastisje kundër mediave dhe individëve kritikë ndaj ish-qeverisë.⁵⁴

Reforma e Administratës Publike

Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës (MSHIA)⁵⁵ zhvilloi takime individuale pune nga 15 deri më 16 maj sipas fushave prioritare nga Plani Kombëtar i Veprimit për Partneritetin e Qeverisë së Hapur 2024–2026 (PKV). Qëllimi i takimeve ishte mbështetja e zbatimit dhe raportimit të PKV. U diskutua organizimi i procesit të zbatimit për angazhimet dhe arritjet e PKV, duke përfshirë funksionimin e nëngrupeve, përgatitjen e kontributeve për zbatimin e PKV dhe përdorimin e portalit www.ovp.gov.mk.⁵⁶

Më 5 qershor, u mbajt seanca e dytë e Këshillit për Koordinimin dhe Monitorimin e Procesit të Partneritetit për Qeverisje të Hapur (PQH) 2024–2026. U shqyrtuan, diskutuan dhe u votuan çështjet kryesore për funksionimin e Këshillit, si miratimi i Rregullores së Punës së Këshillit dhe zgjedhja e bashkëkryetarëve të Këshillit. Anëtarët e Këshillit u informuan për gjendjen aktuale të PQH-së në nivel kombëtar dhe global.⁵⁷

Më 7 qershor, Kuvendi miratoi Ligjin për Organizimin dhe Punën e Organeve të Administratës Shtetërore (LOPOASH) me 88 vota pro, 22 kundër dhe asnjë abstenim. Ky proces i përsheptuar mundëson transformimin e departamenteve në Qeverinë e ardhshme, duke rritur numrin e ministrive nga 16 në 20. Propozuesi i LOPOASH-it të ri ishte mbajtësi i mandatit të ardhshëm dhe udhëheqësi i VMRO-DPMNE-së.⁵⁸ Ligji u miratua pa një proces konsultimi dhe debat publik, me një procedurë të shkurtuar dhe pa ANR.

Ndryshimet parashikojnë shtimin e segmentit të punës në Ministrinë e Ekonomisë, dhe Ministria e mëparshme e Punës dhe Politikës Sociale do të jetë Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë. Ministria e Sporteve do të pasojë Agjencinë për Rininë dhe Sportet dhe një pjesë e kompetencave të Ministrisë së Ekonomisë në fushën e minierave dhe energjisë do të jenë pjesë e kompetencave të një Ministrie të re të Energjisë, Minierave dhe Burimeve Minerale.⁵⁹ Kompetencat për turizmin do të mbahen

52 'Tandem femëror në krye të Agjencisë së Inteligjencës, nuk njoftohet pse u zëvendësua drejtori Erolld Musliu (Женски тандем на чело на Агенцијата за разузнавање, не е соопштено зошто е сменет директорот Еролд Муслиу)', Telma, 28 qershor 2024, <https://telma.com.mk/2024/06/28/zhenski-tandem-na-chelo-na-agencijata-za-razuznavane-ne-e-soopsteno-zoshto-e-smenet-direktorot-erold-musliu/>.

53 'Siljanovska-Davkova u dorëzua nën presionin e partisë, thotë drejtori i shkarkuar i Agjencisë së Inteligjencës Erolld Musliu (Сиљановска-Давкова попушти под партиски притисоци, вели разрешениот директор на Агенцијата за разузнавање Еролд Муслиу)', Sakam da kazam, 28 qershor 2024, <https://sdk.mk/index.php/makedonija/silanovska-davkova-popushti-pod-partiski-pritisotsi-veli-razresheniot-direktor-na-agentsijata-za-razuznavane-erold-musliu/>.

54 'VMRO-DPMNE: Musliu e ktheu Agjencinë e Inteligjencës në selinë e partisë së LSDM-së, është e turpshme të flitet për një sistem merite (ВМРО-ДПМНЕ: Муслиу од Агенцијата за разузнавање направи партиски штаб на СДСМ, безобразно е да зборува за мерит-систем)', 360 Stepeni, 28 qershor 2024, <https://360stepeni.mk/vmro-dpmne-musliu-od-agentsijata-za-razuznavane-napravi-partiski-shtab-na-sdsm-bezobrazno-e-da-zboruva-za-merit-sistem/>.

55 Me Ligjin e ri për riorganizimin e organeve administrative shtetërore, MSHIA ndahet në dy ministri të veçanta, Ministria e Administratës Publike dhe Ministria e Transformimit Digjital.

56 'Takime pune të mbajtura me grupin e punës dhe të gjithë aktorët për zbatimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Partneritetin e Qeverisë së Hapur 2024-2026 (Одржани работни средби со работната група со сите чинители за спроведување на националниот Акциски план за партнерство за отворена власт 2024-2026 година)', Faqja zyrtare e internetit e Ministrisë së Shoqërisë së Informacionit dhe Administratës, 17 maj 2024, <https://mioa.gov.mk/mk-MK/news/odrzani-rabotni-sredbi-so-rabotnata-grupa-so-site-ciniteli-proveduvane-na-nacionalniot-akciski-plan-za-partnerstvo-za-otvorena-vlast-2026-godina.nspk>.

57 'U mbajt sesioni i dytë i Këshillit për Koordinimin dhe Monitorimin e Procesit të Partneritetit për Qeverisje të Hapur 2024-2026 (Одржана втора седница на Советот за координација и следење на процесот на партнерството за отворена власт 2024-2026 година)', Uebfaqja zyrtare e Ministrisë së Shoqërisë Informatike dhe Administratës, 6 qershor 2024, <https://mioa.gov.mk/mk-MK/news/odrzana-vtora-sednica-na-sovetot-za-koordinacija-i-sledene-na-procesot-na-partnerstvoto-za-otvorena-vlast-2024-2026-godina.nspk>.

58 'Me 88 vota "për" u miratua Ligji për riorganizimin e ministrive në qeveri (Со 88 гласа „за“ усвоен Законот за реорганизација на министерствата во Владата)', VOA, 8 qershor 2024, <https://mk.voanews.com/a/so-88-glasa-za-usvoen-zakonot-za-reorganizacija-na-ministerstvata-vo-vladata/7647926.html>.

59 'Propozim-ligji për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit për Organizimin dhe Punën e Organeve të Administratës Shtetërore, sipas një procedure të shkurtuar (Предлог Закон за изменување и дополнување на Законот за организација и работа на органите на државната управа, по скратена постапка)', Faqja zyrtare e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, 6 qershor 2024, blob: <https://www.sobranie.mk/3dd20cf2-0cd7-45c1-8c75-0256c280d426>.

nga Ministria e re e Kulturës dhe Turizmit. Do të krijohet një Ministri e Transformimit Digjital dhe një Ministri e Administratës , e cila do të pasojë Ministrinë e mëparshme të Shoqërisë së Informacionit dhe Administratës.⁶⁰ Sekretariati për Integrimin Evropian do të bëhet Ministria për Integrimin Evropian.⁶¹

Sipas arsytimit të ligjit, një projekt i financuar nga BE për riorganizimin e organeve të administratës shtetërore dhe përpjekjet për modernizimin e shërbimeve të inspektimit zbuluan mangësi të konsiderueshme në aparatin shtetëror për shkak të një strukture joadekuate institucionale. Aktualisht, tre motive kryesore nxisin ndërhyrjen në kompetencat e ministrisë: së pari, ekzistojnë paqartësi në shpërndarjen e kompetencave midis ministrive; së dyti, ndarja e funksioneve shpesh është irracionale, me fusha të palidhura të grupuara brenda institucioneve të vetme; së treti, përparësitë strategjike të vendit nuk pasqyrohen në mënyrë adekuate në kuadrin institucional, duke ekzistuar vetëm si njësi brenda ministrive të caktuara.⁶²

MSHIA ka përgatitur draftin e Raportit të parë Vjetor për Zbatimin e Planit të Veprimit të Strategjisë së RAP-it për vitet 2023–2026 dhe, më 17 qershor, ka dërguar kërkesë për kontribute/komente tek OSHC-të.

---

60 ibid

61 ibid

62 ibid

Kapitulli 23

Funksionimi i Gjyqësorit

Dokumente strategjike

Asnjë zhvillim i rëndësishëm nuk ka ndodhur gjatë kësaj periudhe raportuese, kryesisht për shkak të aktiviteteve parazgjedhore dhe paszgjedhore dhe formimit të qeverisë së re.

Organet e menaxhimit

Në maj 2024, si pjesë e Planit të Veprimit të miratuar në shkurt për të trajtuar rekomandimet e misionit të shqyrtimit horizontal të BE-së,⁶³ Këshilli Gjyqësor ndryshoi Rregulloren e Punës së Këshillit Gjyqësor, si dhe Rregulloren për mënyrën e renditjes së kandidatëve për zgjedhjen e gjyqtarëve në gjykatat më të larta.⁶⁴ Ndryshimet e Rregullores së Punës, megjithëse parashikohen si pjesë e mandatit të tyre, u kërkojnë anëtarëve të Këshillit të shpjegojnë vendimet e tyre, veçanërisht kur votojnë kundër përzgjedhjes së një gjyqtari, duke siguruar që vendimet të jenë të individualizuara, të bazuara në standarde objektive dhe vazhdimisht të krahasueshme.⁶⁵ Përveç kësaj, janë vendosur afate specifike për procedurat për përcaktimin e përgjegjësive gjyqësore.⁶⁶ Rregullat e përditësuara të renditjes tani marrin në konsideratë punën shtesë të gjyqtarëve dhe referimet e përkohshme, duke dhënë pikët në përputhje me rrethanat. Ata gjithashtu i japin përparësi zgjedhjes së gjyqtarëve për gjykatat më të larta bazuar në performancën aktuale cilësore.⁶⁷ Për më tepër, në qershor 2024, Strategjia e Komunikimit e Këshillit Gjyqësor (2024–2028) u miratua me një Plan Veprimi që synon miratimin e standardeve të larta evropiane për komunikim në të gjitha nivelet në gjyqësor.⁶⁸ Me këtë, Këshilli ka zbatuar plotësisht ose pjesërisht pesë nga shtatëmbëdhjetë rekomandimet nga misioni i shqyrtimit horizontal të BE-së që synojnë përmirësimin e funksionimit të tij pa kërkuar ndryshime ligjore.

Pas tri përpjekjeve të pasuksesshme, më 7 qershor, një anëtar i Këshillit Gjyqësor u zgjodh përfundimisht nga radhët e gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë të Republikës së Maqedonisë së Veriut.⁶⁹ Ky anëtar i ri, së bashku me anëtarin e zgjedhur nga zona e Apelit të Manastirit, plotëson përbërjen e Këshillit Gjyqësor. Zgjedhjet u zhvilluan siç duhet, me njoftime të përshtatshme për mediat dhe publikun, duke përfshirë botimin e një regjistrimi të përmbledhur të rezultateve.⁷⁰

63 'Njoftim nga seanca e 480-të e Këshillit Gjyqësor të RMV - 29.02.2024 (Соопштение од 480-та седница на Судскиот совет на РСМ - 29.02.2024 година)', Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut, <https://bit.ly/3UcMlqy>.

64 'Njoftim nga seanca e 488-të e Këshillit Gjyqësor të RMV - 29.05.2024 (Соопштение од 488-та седница на Судскиот совет на РСМ - 29.05.2024 година)', Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut, <https://bit.ly/4bOIHlk>.

65 Ibid.

66 Ibid.

67 Ibid.

68 'Njoftim nga seanca e 490-të e Këshillit Gjyqësor të RMV-së - 10.06.2024 (Соопштение од 490-та седница на Судскиот совет на РСМ - 10.06.2024 Година)', Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut, <https://bit.ly/4cYKwAR>.

69 'Njoftim (Соопштение)', Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut, 7 qershor 2024, <https://bit.ly/3LqhEdu>.

70 Pas njoftimit të publikuar, më 15 maj 2024, Këshilli Gjyqësor përcaktoi listat e kandidatëve për zgjedhjen e anëtarëve të tij dhe krijoi një Komision për zbatimin e zgjedhjeve. Më 3 qershor 2024, Këshilli raportoi gjithashtu tërheqjen e kërkesës së një gjyqtari-kandidat për zgjedhjen e një anëtar të Këshillit Gjyqësor nga radhët e gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë, pa specifikuar detaje shtesë rreth arsyes. Përveç kësaj, Këshilli e informoi publikun në lidhje me kohën dhe kohëzgjatjen e procedurës së përzgjedhjes. Listat e kandidatëve për zgjedhjen e anëtarëve të Këshillit nga radhët e gjyqtarëve (Кандидатски Листи За Избор На Членови На Советот Од Редот На Судите), Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut (blog), 22 prill 2024, <https://bit.ly/3xOQk2>; 'Njoftim nga sesioni i 486-të i Këshillit Gjyqësor të RMV-së - 15.05.2024 (Соопштение од 486-та седница на Судскиот совет на РСМ - 15.05.2024 Година)', Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut, <https://bit.ly/3S32Sgf>; 'Njoftim nga seanca e 489-të urgjente e Këshillit Gjyqësor të RMV-së - 03.06.2024 (Соопштение од 489-та итна седница на Судскиот совет на РСМ - 03.06.2024 Година)', Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut (blog), <https://bit.ly/3W6dLij>; 'Njoftim (Соопштение)', Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut, 5 qershor 2024, <https://bit.ly/4cGm2RA>.

Pavarësia dhe paanshmëria

Me formimin e qeverisë së re, Kryeministri përforcoi premtimin e tij zgjedhor për reformën gjyqësore duke njoftuar planet për shpërbërjen e Këshillit Gjyqësor dhe Këshillit të Prokurorëve Publikë.⁷¹ Ai propozoi shkarkimin e anëtarëve aktualë dhe ndryshimin e procesit zgjedhor për të parandaluar ndikimin partizan.⁷² Mungesa e detajeve specifike dhe zgjidhjeve ligjore në deklaratat e tij ngriti shqetësime midis misioneve diplomatike⁷³, ekspertëve,⁷⁴ dhe ish-ministrit tashmë të Drejtësisë,⁷⁵ që paralajmëroi për përqendrimin e mundshëm të pushtetit dhe ndalimin e përzgjedhjes së gjyqtarëve dhe prokurorëve, duke ndikuar përfundimisht në funksionalitetin e të gjithë sistemit gjyqësor. Kryeministri i hodhi poshtë reagimet e misioneve diplomatike si ndërhyrje në punët e shtetit.⁷⁶ Përveç kësaj, programi i qeverisë së re për Akademinë për Gjyqtarët dhe Prokurorët Publikë përfshin planet për ta ndarë atë në dy institucione të veçanta (një për gjyqtarët; një për prokurorët publikë) dhe për të riparuar plotësisht procesin e pranimit për kandidatët.⁷⁷

Për të rritur transparencën dhe përgjegjshmërinë e tij, Këshilli Gjyqësor mbajti brifing më 26 prill. Gjatë brifingut, Këshilli paraqiti aktivitetet e tij të vazhdueshme mbi zbatimin e rekomandimeve të misionit të shqyrtimit horizontal të BE-së dhe Raportin Vjetor 2023 dhe diskutoi çështjet aktuale në lidhje me Këshillin Gjyqësor dhe gjykatat. Këshilli njoftoi gjithashtu plane për informime të rregullta të medias.⁷⁸

71 'Mickoski kërkon një shumicë prej dy të tretave për të miratuar një ligj që do të shpërbente Këshillin Gjyqësor dhe Këshillin e Prokurorëve Publikë (Мицкоски бара двотретинско мнозинство за да донесе закон со кој ќе ги распушти Судскиот совет и Советот на јавни обвинители)', Sakam Da Kazam, 6 qershor 2024, <https://sdk.mk/index.php/makedonija/mitskoski-bara-dvotretinsko-mnozinstvo-za-da-donese-zakon-so-koj-ke-gi-raspushti-sudskiot-sovet-i-sovetot-na-javni-obviniteli/>.

72 'Dokumente - Propozim-programë për punën e Qeverisë (Документи - Предлог програма за работа на Владата)', Faqja zyrtare e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, <https://www.sobranie.mk/detali-na-materijal.nspx?param=3ae13141-ac9e-486a-950e-f603c34dcea4>.

73 'BE dhe SHBA i kanë dhënë mbështetje Këshillit Gjyqësor (EU и САД му дадоа поддршка на Судскиот совет)', Deutsche Welle, 3 korrik 2024, <https://www.dw.com/mk/eu-i-sad-mu-dadoa-poddrska-na-sudskiot-sovet/a-69549287>.

74 'Cvetanovska: Shpërbërja e Këshillit Gjyqësor do të krijojë një precedent të rrezikshëm dhe do të minojë më tej besimin në gjyqësor (Цветановска: Распуштањето на Судскиот совет ќе постави опасен преседан и дополнително ќе ја наруши довербата во правосудството)', Telma TV, 5 qershor 2024, <https://telma.com.mk/2024/06/05/cvetanovska-raspushtaneto-na-sudskiot-sovet-ke-postavi-opasen-presedan-i-dopolnitelno-ke-ja-narushi-doverbata-vo-pravosudstvoto/>.

75 'Krenar Lloga informoi komunitetin ndërkombëtar me një letër (Кренар Лога со писмо ја извести меѓународната заедница)', Faqja zyrtare e Ministrisë së Drejtësisë (blog), 4 qershor 2024, <https://pravda.gov.mk/galerija/3394>.

76 'ФАКТОРИ I DITËS: Kryeministri reagon ndaj ambasadorëve që ndërhyjnë në punët e brendshme dhe pyet nëse kanë zgjidhje për të ofruar (ФАКТОР НА ДЕНОТ: Премиерот реагира дека амбасадорите се мешаат во внатрешните работи и бара ако имаат решенија да понудат)', Faktor, 4 korrik 2024, <https://faktor.mk/faktor-na-denot-premierot-reagira-deka-ambasadorite-se-meshaat-vo-vnatreshnite-raboti-i-bara-ako-imaat-reshenija-da-ponudat>.

77 'Dokumente - Propozim-programë për punën e Qeverisë (Документи - Предлог програма за работа на Владата)'.

78 'U mbajt një brifing me përfaqësues të medias (Одржан брифинг со претставници на медиумите)', Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut (blog), 26 prill 2024, <https://bit.ly/3Y2hikR>.

Llogaridhënia

Në maj 2024, një gjyqtar i Gjykatës së Lartë, i cili më parë kishte kandiduar për një pozicion në Këshillin Gjyqësor pavarësisht procedurave disiplinore në vazhdim dhe u tërhoq për të lejuar që djali i tij të emërohej si gjyqtar, u arrestua për pranimin e një ryshfeti prej 10,000 eurosh për të favorizuar një të pandehur.⁷⁹ Pas arrestimit të tij dhe kontrollit në Gjykatën e Lartë, u mblodhën prova dhe u shfaqën informacione rreth përfshirjes së një anëtari të Këshillit të Prokurorëve Publikë.⁸⁰ Kjo çoi në kontrolle në shtëpinë dhe zyrën e anëtarit për veprimin e tyre të dyshuar të përbashkët në shitjen e informacionit nga procedimet penale tek të dyshuarit dhe personat e akuzuar.⁸¹ Në një seancë urgjente më 21 maj, Këshilli Gjyqësor revokoi imunitetin e gjyqtarit, miratoi paraburgimin e tij dhe e largoi përkohësisht nga detyra⁸² pa votim publik⁸³ dhe pa iu përmbajtur dispozitave të përcaktuara ligjërisht për përcaktimin e paraburgimit dhe largimit të përkohshëm nga detyra.⁸⁴ Më pas, një gjyqtar i procedurës paraprake në Gjykatën Themelore Penale Shkup, me propozim të Prokurorisë Themelore Publike për Ndjekje të Krimit të Organizuar dhe Korrupsionit, lëshoi një urdhër paraburgimi prej 30 ditësh për gjyqtarin e Gjykatës së Lartë nën dyshimin se ka marrë shpërblim për ndikim të paligjshëm, duke përmendur rrezikun e pengimit të procedurës penale duke ndikuar tek dëshmitarët.⁸⁵ Anëtari i Këshillit të Prokurorëve Publikë mori një masë parandaluese.⁸⁶

Profesionalizmi dhe kompetenca

Gjatë periudhës raportuese, Këshilli Gjyqësor zgjodhi dyzet e një juristë: katër për Gjykatën Themelore Penale Shkup,⁸⁷ nëntë për Gjykatën Themelore të Strugës,⁸⁸ gjashtëmbëdhjetë për Gjykatën Themelore të Kavadarit, dhjetë për Gjykatën Themelore të Strumicës dhe dy për Gjykatën Themelore Radovish.⁸⁹ Këshilli i Prokurorëve Publikë nuk zgjodhi asnjë prokuror publik.

79 'Gjykatësi i Gjykatës së Lartë Naqe Georgiev u arrestua, ai u kap duke marrë ryshfete, tha Ministria e Punëve të Brendshme (Уапсен врховниот судија Наке Георгиев, фатен е во моментот дека зема мито, кажа МБП), Sakam da Kazam, 20 maj 2024, <https://bit.ly/468ksp8a>

80 'Ixhet Memeti, anëtar i Këshillit të Prokurorëve Publikë, dyshohej se shiste informacion për para në një skemë me gjyqtarin e arrestuar të Gjykatës së Lartë Georgiev (Во шема со уапсениот врховен судија Георгиев, бил Ичет Мемети, член на Советот на јавни обвинители, осомничени дека продавале информации за пари), Sakam Da Kazam, 21 maj 2024, <https://sdk.mk/index.php/makedonija/vo-shema-so-uapseniot-vrhoven-sudija-bil-idhet-memeti-chlen-na-sovetot-na-javni-obviniteli-osomnicheni-deka-prodavale-informatsii-za-pari/>.

81 Ibid.

82 'Njoftim nga seanca e 487-të urgjente e Këshillit Gjyqësor të RMV-së - 05/21/2024 (Соопштение од 487-та итна седница на Судскиот совет на РСМ - 21.05.2024 Година), Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut, <https://bit.ly/3zGApqq>.

83 Edhe pse fillimi i seancës ishte publik, dhe një link me të u publikua në faqen zyrtare të Këshillit, votimi i anëtarëve të Këshillit Gjyqësor mbi vendimin nuk ishte publik. Sipas ligjit, përjashtimi i publikut mund të kryhet vetëm për të mbrojtur reputacionin dhe integritetin e gjyqtarit, me njoftimin e duhur për publikun për arsyet e përjashtimit. Megjithatë, kur një vendim merret duke votuar në këtë lloj seance, votimi duhet të jetë gjithashtu publik. 'Reagimi publik i Koalicionit "Të gjithë për gjykim të drejtë" për sesionin e 487-të të Këshillit Gjyqësor të RMV -së (Јавна реакција на Коалиција на Коалиција „Сите за правично судење“ за 487-та седница на Судскиот совет на РСМ), <https://all4fairtrials.org.mk/wp-content/uploads/2024/05/34-JR-SS-052024.pdf>.

84 Këshilli, pas kërkesës së një gjyqtari para gjyqit, vendosi të revokojë imunitetin dhe të miratojë paraburgimin përpara se të merrej një vendim gjyqësor mbi paraburgimin ose të mbahej një seancë dëgjimore. Ky vendim i Këshillit Gjyqësor për të miratuar paraburgimin përpara një vendimi gjyqësor mund të shihet si paragjykim i rezultatit të procedurës së paraburgimit, e cila kryhet përpara një gjykate themelore. Përveç kësaj, Këshilli vendosi për heqjen e përkohshme të gjyqtarit nga detyra. Sipas ligjit, një vendim i tillë merret kur gjyqtari është i arrestuar, po përballet me procedim penal për një krim që dënohet me të paktën pesë vjet burg, ose kur ndaj tij është nisur një procedurë përgjegjësie— asnjëra prej të cilave nuk u përmbush në këtë rast. 'Reagimi publik i Koalicionit "Të gjithë për gjykim të drejtë" për sesionin e 487-të të Këshillit Gjyqësor të RMV -së (Јавна реакција на Коалиција „Сите за правично судење“ за 487-та седница на Судскиот совет на РСМ).

85 'Ixhet Memeti, anëtar i Këshillit të Prokurorëve Publikë, dyshohej se shiste informacion për para në një skemë me gjyqtarin e arrestuar të Gjykatës së Lartë Georgiev (Во шема со уапсениот врховен судија Георгиев, бил Ичет Мемети, член на Советот на јавни обвинители, осомничени дека продавале информации за пари).

86 'Masa paraprake janë vendosur ndaj Ixhet Memeti (Определени мерки за претпазливост за Ичет Мемети), A1 On, 23 maj 2024, <https://a1on.mk/macedonia/opredeleni-merki-za-pret pazlivost-za-idzhet-memeti/>.

87 'Njoftim nga seanca e 490-të e Këshillit Gjyqësor të RMV-së - 10.06.2024 (Соопштение од 490-та седница на Судскиот совет на РСМ - 10.06.2024 Година).

88 'Njoftim nga seanca e 491-të e Këshillit Gjyqësor të RMV-së - 24.06.2024 (Соопштение од 491-та седница на Судскиот совет на РСМ - 24.06.2024 Година), Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut, <https://bit.ly/4d5qzgg>.

89 'Njoftim nga seanca e 483-të e Këshillit Gjyqësor të RMV-së - 01.04.2024 (Соопштение од 483-та седница на Судскиот совет на РСМ - 01.04.2024 Година), Faqja zyrtare e Këshillit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut, <https://bit.ly/3S60lwn>.

Cilësia e drejtësisë

Në përgjigje të ankesës së paraqitur nga VMRO–DPMNE në Komisionin Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit (KSHPK) lidhur me shkeljet e Kodit Zgjedhor dhe Ligjit për Parandalimin e Korrupsionit dhe Konfliktit të Interesit, të cilat ndalojnë punësimin dhe shkarkimin në institucionet publike nga shpallja e zgjedhjeve deri në përfundimin e procesit zgjedhor, Akademia e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve Publikë ngriti një padi.⁹⁰ Gjykata Administrative shqyrtoi dhe pranoi padinë më 13 prill.⁹¹ Më pas, ankesa iu kthye KSHPK-së për përpunim të mëtejshëm.⁹² Më 19 prill, KSHPK riafirmoi vendimin e saj,⁹³ i cili më vonë u mbështet nga Gjykata Administrative (pavarësisht një vendimi fillestar në favor të Akademisë)⁹⁴ dhe Gjykatës së Lartë Administrative, duke kundërshtuar kështu apelin e Akademisë.⁹⁵ Si pasojë, KSHPK nisi një nismë për të gjitha autoritetet kompetente për të përcaktuar përgjegjësinë e drejtorit, presidentit dhe anëtarëve të Bordit drejtues të Akademisë për shkak të shkeljes së rregullave ligjore.⁹⁶

Më 28 maj, grupi punues finalizoi propozim-ndryshimet në Ligjin për Këshillin Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut, duke trajtuar mangësitë e identifikuar nga misioni shqyrtues horizontal i BE-së dhe duke u përputhur me Strategjinë e Zhvillimit të Gjyqësorit. Ndryshimet kryesore përfshijnë përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore individuale për anëtarët e Këshillit, specifikimin e autoritetit dhe organeve të përfshira dhe përcaktimin e të drejtës së apelit. Ndryshimet e propozuara përfshijnë zgjedhjen e anëtarëve të Këshillit nga konferenca ndëruniversitare dhe Oda e Avokatëve, që të dy kërkojnë 20 vjet përvojë. Ata kërkojnë gjithashtu rritjen e përvojës gjyqësore për anëtarët e gjyqtarëve nga gjashtë në 15 vjet dhe përvojë pune për anëtarët e zgjedhur nga Kuvendi nga 15 në 20 vjet. Ndryshimet përfshijnë rregullimin e procesit zgjedhor për anëtarët e Këshillit të zgjedhur nga Kuvendi, futjen e një regjistrimi zgjedhor që kërkon mbi gjysmën e votuesve të regjistruar për zgjedhje të vlefshme gjyqtarësh dhe mandatimin që kandidatët gjyqtarë të marrin më shumë se gjysmën e votave.⁹⁷ Propozim-versioni është në pritje të ngarkimit në Regjistrin Kombëtar Elektronik të Rregulloreve (ENER).

90 'AGJPP paraqiti një padi në Gjykatën Administrative pas vendimit të KSHPK-së (ACJO поднесе тужба до Управниот суд по одлуката на ДКСК)', Mkd.Mk, 12 prill 2024, <https://mkd.mk/asjo-podnese-tuzhba-do-upravniot-sud-po-odlukata-na-dksk/>.

91 'KSHPK do të veprojë përsëri mbi ankesën e Siljanovska-Davkova për shkeljen e rregullave zgjedhore nga AGJPP (ДКСК повторно ќе постапува по приговорот на Силјановска-Давкова за кршење на изборните правила)', Telma TV, 19 prill 2024, <https://telma.com.mk/2024/04/19/dksk-povtorno-ke-postapuva-po-prigovorot-na-siljanovska-davkova-za-krshene-na-izbornite-pravila/>.

92 Ibid.

93 'KSHPK vendosi përsëri në favor të Siljanovska-Davkova, duke deklaruar se AGJPP duhet të pezullojë procedurën për pranimin e 130 kandidatëve (ДКСК повторно одлучи во корист на Силјановска – Давкова, АСЈО треба да ја стави во мирување постапката за прием на 130 слушатели)', Faqja zyrtare e Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit, 30 prill 2024, <https://bit.ly/3WpAlV5>.

94 'Gjykata Administrative: Padia e AGJPP-së kundër vendimit të KSHPK-së është e rabazuar (управен суд: неоснована е тужбата на асјо за одлуката на дкск)', AIM – Agjencia Mediatike Informative, 22 prill 2024, <https://bit.ly/3xXaxGm>.

95 'Njoftim - Gjykata e Lartë Administrative konfirmoi vendimin e KSHPK-së lidhur me kundërshtimin nga organizatori i një fushate zgjedhore për punësim në Akademinë e Gjyqtarëve dhe Prokurorëve Publikë (Соопштение – Вишиот управен суд ја потврди одлуката на ДКСК во врска со приговорот од организатор на изборна кампања за вработувањата во Академијата за судии и јавни обвинители)', Faqja zyrtare e Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit, 30 Prill 2024, <https://bit.ly/3WpAlV5>.

96 'Iniciativa për përcaktimin e përgjegjësisë për Drejtoreshën dhe Bordin Drejtues të Akademisë për Gjyqtarë dhe Prokurorë Publikë (Иницијатива за утврдување одговорност за директорката и управниот одбор на Академијата за судии и јавни обвинители)', Faqja zyrtare e Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit, 23 maj 2024, <https://bit.ly/3Lqr40o>.

97 'Zbatimi i rekomandimeve të misionit të shqyrtimit horizontal për Këshillin Gjyqësor (Имплементирање на препораките од оценската мисија за Судскиот совет)', Faqja zyrtare e Ministrisë së Drejtësisë, 11 qershor 2024, <https://www.pravda.gov.mk/vest/6704>.

Efikasiteti

Pas nëntë raundeve të votimit të pasuksesshëm, me katër gjyqtarë kandidatë në lojë dhe një kandidat që tërhiqet,⁹⁸ gjyqtarët kushtetues zgjodhën një kryetar të ri të Gjykatës Kushtetuese më 9 qershor⁹⁹ duke pasuar kryetarin e mëparshëm, mandati i të cilit përfundoi më 2 qershor.¹⁰⁰ Kryetari i ri do të mbajë detyrën për tre vjet pa të drejtë rizgjedhjeje.

Në seancën e tij më 29 maj, Këshilli i Prokurorëve Publikë shqyrtoi dhe konfirmoi situatën alarman-te në zyrat e prokurorisë publike nën Prokurorinë e Lartë Publike të Manastirit. Zyrat, veçanërisht në Ohër dhe Gjevgjeli, operojnë me 50% më pak prokurorë publikë se ç'duhet, duke ndikuar ndjeshëm në efektshmërinë. Për të trajtuar këtë, Këshilli shqyrtoi njoftimin e pozicioneve të reja të prokurorit publik¹⁰¹ dhe zgjatjen e periudhës së referimit të një prokurori tjetër publik në zyrën e Gjevgjelisë.¹⁰²

98 'LAJMI I FUNDIT: Ana Pavlovska Daneva tërhiqet, a do të ketë Gjykata Kushtetuese një kryetar të ri? (ВОПРЕДНА ВЕСТ: Ана Павловска Данева се повлекува, ќе добие ли Уставен претседател?); Telma TV, 3 qershor 2024, <https://telma.com.mk/2024/06/03/vonredna-vest-ana-pavlovska-daneva-se-povlekuva-ke-dobie-li-ustaven-pretседател/>.

99 'Darko Kostadinovski është kryetari i ri i Gjykatës Kushtetuese (Дарко Костадиновски е нов претседател на Уставен суд); 4 qershor 2024, <https://kanal5.com.mk/darko-kostadinovski-e-nov-pretседател-na-ustaven-sud/a643416>.

100 'Mandati i kryetares Kacarska ka përfunduar (Заврши мандатот на претседателката Кацарска); Radio Televizioni Maqedonas (RTM), 29 maj 2024, <https://mrt.com.mk/node/110303>.

101 'Njoftim për zgjedhjen e dy prokurorëve publikë në Prokurorinë e Lartë Publike Manastir (Орлас за избор на двајца јавни обвинители во Вишото јавно обвинителство Битола); Faqja zyrtare e Këshillit të Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, 27 qershor 2024, <https://bit.ly/4cOSWzG>.

102 'Procesverbali i seancës së 103-të të Këshillit të Prokurorëve Publikë (Записник од 103 седница на СЈОПСМ); Faqja zyrtare e Këshillit të Prokurorëve Publikë të Republikës së Maqedonisë së Veriut, <https://bit.ly/3LopzF>.

Lufta kundër korrupsionit

Sipas raportit të fundit “Kombet në tranzicion” nga Freedom House, vlerësimi i korrupsionit në Maqedoninë e Veriut shënoi rënje nga 3.25 në 3.00 për shkak të disa akuzave për korrupsion kundër zyrtarëve të nivelit të lartë dhe ndryshimeve të fundit në Kodin Penal. Vendi fitoi një rezultat të përgjithshëm prej 46/100 dhe konsiderohet një regjim tranzicional ose hibrid.¹⁰³

Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit

KSHPK publikoi një listë me mbi 1,000 institucione publike, si ministritë, bashkitë, gjykatat, spitalet, shkollat dhe ndërmarrjet publike, të cilat nuk kanë përbushur detyrimin ligjor për të paraqitur të dhëna mbi mjetet motorike që kanë.¹⁰⁴ Këto të dhëna, që duhej të jipen dhjetë ditë pas shpalljes së zgjedhjeve për të parandaluar abuzimin politik, nuk u siguruan nga 75% e këtyre institucioneve, duke ngritur shqetësime rreth korrupsionit të mundshëm, sipas KSHPK-së.¹⁰⁵

Në fillim të qershorit, KSHPK njoftoi se të dhënat nga deklaratimet e pasurive dhe interesave të paraqitura nëpërmjet sistemit të ri elektronik, i cili u vu në funksion më 1 janar, janë të disponueshme publikisht në faqen e saj të internetit.¹⁰⁶ Ky sistem ka për qëllim të kapërcejë mangësitë e mëparshme në këtë fushë, pasi 80 raste u hapën në vitin 2021 nga KSHPK lidhur me zyrtarët publikë që nuk paraqitën një deklaratë pasurie dhe KSHPK nuk ishte në gjendje të niste procedurat e kundravajtjes. Si pasojë, këto raste tani janë të parashkruara.¹⁰⁷

Pasi u konstituua Kuvendi i ri, u lëshuan njoftime nga të gjitha ministritë ku ministrat u bënë deputetë, duke treguar se funksionet e tyre po transferoheshin tek deputetët. Megjithatë, kjo nuk vlente për ish-Kryeministrin dhe ministrin e mëparshëm të Shëndetësisë, i cili gjithashtu u bë deputet. Okupimi i të dy funksioneve publike çoi në një reagim nga KSHPK, duke u kujtuar atyre parimin kushtetues të papajtueshmërisë së funksioneve publike dhe detyrimin për të respektuar parimin e integritetit.¹⁰⁸ Ajo i rekomandoi Kuvendit të revokojë mandatin e tyre si deputetë; përndryshe, ajo do të niste një procedurë kundravajtjeje kundër tyre.¹⁰⁹ Kuvendi nuk e revokoi mandatin e ish-Kryeministrit si deputet. Megjithatë, ai deklaroi se do të përmbahej nga detyrat parlamentare për të shmangur çdo konflikt interesi deri sa një kryeministër i ri të merrte detyrën.¹¹⁰ Kjo çoi në një ankesë penale kundër Kryetarit të Kuvendit të paraqitur nga partia politike Levica për punë të pamatur në shërbimin publik.¹¹¹

103 ‘Kombet në tranzit 2024: Maqedonia e Veriut’ (Freedom House, 11 prill 2024), <https://freedomhouse.org/country/north-macedonia/nations-transit/2024>.

104 ‘Mbi 1,000 institucione nuk kanë dhënë të dhëna se sa automjete kanë, sipas Komisionit Kundër Korrupsionit (Над 1 000 институции не доставиле податоци со колку возила располагаат, велат од Антикорупциската комисија)’, 360 Stepeni, 1 prill 2024, <https://360stepeni.mk/nad-1-000-institutsii-ne-dostavile-podatot-si-so-kolku-vozila-raspolagaat-velat-od-antikoruptsiskata-komisija/>.

105 ‘KSHPK: Ekziston dyshimi për abuzim me automjetet zyrtare gjatë zgjedhjeve (ДКСК: Постои сомнеж за злоупотреба на службени возила на изборите)’, Prizma.Mk, 4 prill 2024, https://prizma.mk/dksk-postoi-somnezh-za-zloupotreba-na-sluzhbeni-vozila-na-izborite/?fbclid=IwAR1sS5yZvp2pFccoR4KIN4goLBCG7e-RRp-rcw2XbXfKq0aE8solYFs5_2l.

106 ‘Njoftim (Соопштение)’, Faqja zyrtare e Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit, 3 qershor 2024, <https://bit.ly/4c1AzWU>.

107 ‘KSHPK: Rreth 80 raste janë parashkruar - zyrtarët publikë as nuk kanë paraqitur deklaratë pasurie, as kanë paguar gjobë (ДКСК: Застареа околу 80 предмети – функционери ниту поднесоа анкетен лист, ниту платија глоба)’, Sloboden Pечат12 qershor 2024, <https://www.slobodenpecat.mk/dksk-zastarea-okolu-80-predmeti-funkcioneri-nitu-podnesoa-anketen-list-nitu-platija-globa/>.

108 ‘Anti-korrupsioni u kërkon të zgjedhurve të respektojnë detyrimet kushtetuese dhe ligjore (Антикорупциска ги повикува избраните функционери да ги почитуваат уставните и законските обврски)’, Civil Media, 31 maj 2024, <https://civilmedia.mk/antikoruptsiska-gi-povikuva-izbranite-funkcioneri-da-gi-pochituvaaat-ustavnite-i-zakonskite-obvrski/>.

109 ‘Nga 300 deri në 500 euro, gjoba për dy pozicionet e Talat Xhaferit dhe Ilir Demirit - KSHPK me mendimin se Kuvendi duhet t’i shkarkojë ato (Од 300 до 500 евра тежи казната за двете функции на Талат Џафери и Илир Демири - ДКСК со став дека Собранието треба да ги разреши)’, Telma TV, 3 qershor 2024, <https://telma.com.mk/2024/06/03/od-300-do-500-evra-tezhi-kaznata-za-dvete-funkczii-na-talat-dhaferi-i-ilir-demiri-dksk-so-stav-deka-sobraniето-treba-da-gi-razreshi/>.

110 ‘Kuvendi nuk do të revokojë mandatin e deputetit Talat Xhaferi (Собранието нема да му го одземе мандатот на пратеникот Талат Џафери)’, Telma TV, 7 qershor 2024, <https://telma.com.mk/2024/06/07/sobraniето-nema-da-mu-go-odzeme-mandatот-na-pratenikот-talat-dhaferi/>.

111 ‘Levica ngriti një ankesë penale kundër Afrim Gashit për mos revokimin e mandatit të Talat Xhaferit (Левика поднесе кривична пријава против Африм Гаши поради неodzемањето на мандатот на Талат Џафери)’, A1 On, 27 June 2024, <https://a1on.mk/macedonia/levica-podnese-krivichna-prijava-protiv-afrim-gashi-poradi-neodzemanjeto-na-mandatот-na-talat-dzhaferi/>.

KSHPK ka iniciuar gjithsej 45 raste që lidhen me ekzistencën e shkeljeve të dyshuara në procesin zgjedhor në lidhje me procedurat e punësimit, fillimin e procedurave disiplinore, dyshimin për pagesa të jashtëzakonshme të kryera nga institucionet publike dhe organizimin e shfaqjeve publike.¹¹²

Gjatë kësaj periudhe, KSHPK vendosi shkarkimin e paligjshëm të Drejtorit Mjekësor të Toksikologjisë dhe Drejtorit të Kirurgjisë Kardiake Shtetërore nga Ministri i Shëndetësisë për shkelje të ligjeve anti-korrupsion, të mbrojtjes shëndetësore dhe ato zgjedhore.¹¹³ Ajo gjithashtu trajtoi një rast konflikti interesi dhe nepotizmi ku një kryetar i bashkisë ngriti në detyrë gruan e tij nga një bashkëpunëtor në një këshilltar¹¹⁴ dhe filloi hetimin e pronës së drejtorit organizativ të Klinikës Universitare për Toksikologji Shkup për paraqitjen e dy deklaratave të papërputhshme të pasurisë.¹¹⁵

Prokuroria Publike

Në bazë të iniciativës së KSHPK-së,¹¹⁶ u ngrit padi kundër drejtorit aktual të Agjencisë për Rini dhe Sporte, paraardhësit të tij, kreut të Komitetit Olimpik të Maqedonisë dhe nëntë personave të tjerë për veprat penale të abuzimit dhe shpërdorimit të pozitave zyrtare.¹¹⁷ Të pandehurit akuzohen për shpërfillje të kriterëve për dhënien e fondeve sipas sistemit të bonove dhe shpërndarjen e paligjshme në mënyrë të përsëritur të bonove sportive që nga viti 2020 për përdoruesit e favorizuar, federatat dhe klubet e lidhura me individë, grupe, apo ndoshta parti politike.¹¹⁸ Procedurat gjyqësore në këtë rast kanë filluar dhe ndaj të pandehurve janë vendosur masa paraprake të pjeshme.¹¹⁹

Ndryshimet në Kodin Penal kishin implikime në rastin “Imperija”, ndër të tjera, pasi Gjykata e Apelit Shkup ia ktheu çështjen gjykatës themelore kompetente për rigjykim, e cila nga ana e saj mori vendim për lirimin me kusht të ish-kreut të ish-Drejtorisë së Sigurisë dhe Kundërzbulimit në fund të këtij viti.¹²⁰ Lidhur me të pandehurit e tjerë të çështjes, Prokuroria Themelore Publike (PTHP) Shkup vendosi të tërheqë pjesërisht ose tërësisht paditë kundër tyre.¹²¹

112 ‘Anti-korrupsioni inicioi 45 raste lidhur me zgjedhjet (Антикорупциска оформила 45 предмети поврзани со изборите)’, 360 Stepeni, 5 maj 2024, <https://360stepeni.mk/antikorrupsiska-oformila-45-predmeti-povrzani-so-izborite/>.

113 ‘KSHPK: Shkarkimet e drejtorëve të Toksikologjisë dhe Kardiokirurgjisë janë të paligjshme (ДКСК: Незаконски се разрешувањата на директорите на Токсикологија и Кардиокirurgија)’, Sloboden Pecat <https://www.slobodenpecat.mk/dksk-nezakonski-se-razreshuvanjata-na-direktorite-na-toksikologija-i-kardiohirurgija/>.

114 ‘KSHPK: Një kryebashkiak e ngriti në detyrë gruan e tij si këshilltare në komunën e tij (ДКСК: Градоначалник си ја унапредил сопругата во советник во неговата општина)’, Telma TV, 12 qershor 2024, <https://telma.com.mk/2024/06/12/dksk-gradonachalnik-si-ja-unapredil-soprugata-vo-sovetnik-vo-negovata-opshtina/>.

115 ‘KSHPK do të shqyrtojë pronën e drejtoreshës së Toksikologjisë, Besija Iljazi, e cila paraqiti dy deklarata të ndryshme pasurie (ДКСК ќе го проверува имотот на директорката на Токсикологија, Бесија Илјази, доставила два различни анкетни листови)’, MakPress.Mk, 23 maj 2024, <https://m.makpress.mk/Home/PostDetails?PostId=588697>.

116 ‘Është ngritur një padi për shpërndarjen e bonove sportive, po kërkohen masa paraprake për 12 persona (Поднесено обвинение за распределбата на спортските ваучери, за 12 лица се бараат мерки на претпазливост)’, 360 Stepeni, 30 April 2024, <https://360stepeni.mk/podneseno-obvinenie-za-raspredelbata-na-sportskite-vaucheri-za-12-litsa-se-baraat-merki-na-pretpazlivost/>.

117 ‘Mojsoski, Kaevski dhe Dimevski të akuzuar për abuzim me bonot sportive (Мојсоски, Каевски и Димевски обвинети за злоупотреби со спортските ваучери)’, Telma TV, 30 prill 2024, <https://telma.com.mk/2024/04/30/mojsoski-kaevski-i-dimevski-obvineti-za-dodeluvaneto-na-sportski-vaucheri/>.

118 ‘Lidija Raiceviq: Rasti me bonot ARS është specifik në shumë mënyra, ka dëme mbi 5 milionë euro (Лидија Раичевиќ: Случајот со ваучерите на АМС е специфичен по многу нешта, има штета од над 5 милиони евра)’, Nezavisen.Mk, 27 qershor 2024, <https://nezavisen.mk/lidija-raiceviq-sluchajot-so-vaucherite-na-ams-especifichen-po-mnogu-neshta-ima-shteta-od-nad-5-milioni-evra/>.

119 ‘Bonot sportive’ - Mojsoski, Kaevski dhe Dimevski duhet të paraqiten në gjykatë, por do të mbajnë pasaportat e tyre (Случај „Спортски ваучери” – Мојсоски, Каевски и Димевски ќе се јавуваат во суд, но ќе ги задржат пасошите)’, Telma TV, 10 maj 2024, <https://telma.com.mk/2024/05/10/sluchaj-sportski-vaucheri-mojsoski-kaevski-i-dimevski-ke-se-javuvaat-vo-sudot-no-ke-gi-zadrzhat-pasoshite/>.

120 ‘Mijalkov mori një lirim me kusht nga burgu i Strugës, ai do të lirohet në dhjetor (Мијалков доби условен отпуст од струшкиот затвор, во декември излегува на слобода)’, 360 Stepeni 6 prill 2024, <https://360stepeni.mk/mijalkov-dobi-usloven-otпуст-od-strushkiot-zatvor-vo-dekemvri-izleguva-na-sloboda/>.

121 ‘Ndryshimet në Kodin Penal kishin pasoja në çështjen “Imperija” (Измените на Кривичниот законик со последици и врз предметот “Империја”)’, Telma TV, 7 qershor 2024, <https://telma.com.mk/2024/06/07/izmenite-na-krivichniot-zakonik-so-poslediczi-i-vrz-predmetot-imperija/>.

Avokati i Popullit

Nga dita e fillimit të fushatës për zgjedhjen e Presidentit të Republikës së Maqedonisë së Veriut deri në zgjedhjet parlamentare dhe presidenciale në Maqedoninë e Veriut, Avokati i Popullit njoftoi se do të hapet një linjë telefonike për raportimin e shkeljeve të të drejtave të votimit.¹²⁵ Kjo u mundësoi qytetarëve të raportojnë parregullsi gjatë periudhës parazgjedhore dhe në ditët e zgjedhjeve, duke bërë që Avokati i Popullit të ndërmarrë veprime të menjëhershme për të mbrojtur të drejtat e tyre të garantuara.¹²⁶ Zyra e Avokatit të Popullit informoi se në ditën e raundit të dytë të zgjedhjeve presidenciale dhe parlamentare, ata morën tridhjetë raporte telefonike dhe një raport personal të shkeljes së të drejtave të votës së qytetarëve, kryesisht duke pretenduar se ata u pyetën nëse donin të votonin në zgjedhje.¹²⁷

Tortura, trajtime ose ndëshkime të tjera mizore, çnjerëzore ose degraduese

Në mes të majit, Komiteti Evropian për Parandalimin e Torturës dhe Trajtimin ose Dënimit Çnjerëzor ose Poshtërues (KPT) publikoi raportin e vizitës së tij periodike në Maqedoninë e Veriut, e cila u zhvillua në tetor 2023. Delegacioni i KPT vlerësoi trajtimin e personave të mbajtur në katër burgje, një institucion arsimor korrektues për të mitur dhe dy spitale psikiatrike. Raporti vuri në dukje disa përmirësime në burgje për sa i përket higjienës dhe kushteve në qeli. Megjithatë, ka shumë pretendime për ngacmime policore, si dhe korrupsion të pretenduar në mesin e stafit të burgut. Ka incidente të grindjeve fizike midis të dënuarve dhe policisë së burgjeve dhe ka mbipopullim në disa burgje. Në lidhje me vizitën në dy spitalet psikiatrike, u vlerësua se pacientët në përgjithësi trajtohen siç duhet. Megjithatë, u vunë re praktika joformale të ndarjes së pacientëve, si dhe praktika të lidhjes së pacientëve në shtretër me zinxhirë metalikë dhe dry - të konsideruara trajtim çnjerëzor dhe degradues dhe duhet të ndalen menjëherë.¹²⁸

125 'Avokati i Popullit ka hapur një linjë telefonike falas për raportimin e shkeljeve të të drejtës së votës (Народниот правобранител отвори бесплатна телефонска линија за пријавување повреда на избирачкото право)', Faqja zyrtare e Avokatit të Popullit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, 4 prill 2024, <https://bit.ly/4brdOLH>.

126 'Avokati i Popullit ka hapur një linjë telefonike falas për raportimin e shkeljeve të të drejtës së votës (Народниот правобранител отвори бесплатна телефонска линија за пријавување повреда на избирачкото право)', Radio MOF, 23 prill 2024, <https://www.radiomof.mk/narodniot-pravobranitel-otvori-besplatna-telefon-ska-linija-za-prijavuvanje-povreda-na-izbirachko-pravo/>.

127 'Avokati i Popullit mori 30 thirrje dhe një raport personal për shkelje të të drejtës së votës (Народниот правобранител примил 30 повици и една лична пријава за повреда на избирачкото право)', 360 Stepeni, 8 maj 2024, <https://360stepeni.mk/narodniot-pravobranitel-primil-30-povitsi-i-edna-lichna-prijava-za-povreda-na-izbirachkoto-pravo/>.

128 'Raport për Qeverinë e Maqedonisë së Veriut për vizitën në Maqedoninë e Veriut të kryer nga Komiteti Evropian për Parandalimin e Torturës dhe Trajtimin ose Dënimit Çnjerëzor ose Degradues (KPT) nga 2 deri më 12 tetor 2023' (European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 15 maj 2024), <https://rm.coe.int/1680af95e2>.

Objektet e burgut dhe paraburgimit

Sipas Statistikave Penale Vjetore të Këshillit të Evropës të vitit 2023, të publikuara në fillim të qershorit, shkalla e burgosjes së Maqedonisë së Veriut arriti në 142 të burgosur për 100,000 banorë, duke shënuar një rritje vjetore prej 25.5% - vendi i dytë më i lartë.¹²⁹ Si e tillë, nuk është për t'u habitur që të dhënat e Avokatit të Popullit zbuluan se gjithsej 2,499 persona të dënuar po vuajnë dënime në burgje në të gjithë vendin, që është një tejkallim prej 386 personash në bazë të kapacitetit të këtyre institucioneve.¹³⁰ Të dhëna të mëtejshme alarmante zbuluan se 119 të dënuar u arratisën nga Idrizova, burgu më i madh i vendit dhe 24 mbeten të lirë.¹³¹

Mbipopullimi në Idrizovë, si dhe përqendrimi i kushteve të tij, kanë çuar në grindje fizike midis të dënuarve,¹³² përpjekje për arratisje,¹³³ lëndime në policinë e burgut¹³⁴ dhe shumë incidente të tjera¹³⁵ në këtë periudhë raportuese. Autoritetet përkatëse shtetërore reagan duke kryer veprime të koordinuara në burgje,¹³⁶ mbylljen e tuneleve të mundshme të arratisjes¹³⁷ dhe fillimin e një hetimi kundër 17 oficerëve të policisë së burgut të dyshuar për lehtësimin e arratisjes së një personi të privuar nga liria dhe lirimim e paligjshëm të një personi të privuar nga liria.¹³⁸ Incidentet e grindjeve fizike midis të dënuarve¹³⁹ dhe protestat masive të oficerëve të policisë së burgjeve për shkak të kushteve të dobëta të punës dhe mungesës së personelit¹⁴⁰ u dëshmuar edhe në burgje të tjera në të gjithë vendin në të njëjtën periudhë.

129 'Mbipopullimi i burgjeve mbetet një problem në Evropë: Statistikat Penale Vjetore të Këshillit të Evropës për vitin 2023', Faqja zyrtare e Këshillit të Evropës (blog), 6 qershor 2024, <https://www.coe.int/en/web/tirana/-/prison-overcrowding-remains-a-problem-in-europe-council-of-europe-s-annual-penal-statistics-for-2023>.

130 'Të dënuarit bëjnë pushim në fundjavë dhe nuk kthehen, në një vit janë regjistruar 119 arratisje nga burgu në Idrizovë (Затвореници земаат слободни викенди и не се враќаат, за една година евидентирани 119 бегства од затворот во Идризово)', Sloboden Pecat, 4 prill 2024, <https://www.slobodenpecat.mk/zatvorenicizemaatslobodni-vikendi-i-ne-se-vrakjaat-za-edna-godina-evidentirani-119-begstva-od-zatvorot-vo-idrizovo/>.

131 Ibid.

132 'Përleshje masive në burgun e Idrizovës (Масовна тепачка во затворот во Идризово)', Alsat M, 27 qershor 2024, <https://alsat.mk/mk/masovna-tepachka-vo-zatvorot-vo-idrizovo/>.

133 'Detajet: Oficerët e policisë nga "Idrizova" liruuan një burrë të dënuar për vrasje - në vend që të ishte në spital, ai po ecte rreth Shkupit (Детали: Полицијци од „Идризово“ ослободиле осуден за убиство - наместо во болница, тој се шетал низ Скопје)', Skopje1.Mk, 15 prill 2024, <https://skopje1.mk/archives/285999>.

134 'Katër punonjës të "Idrizovës" përfunduan në Toksikologji pasi dje shpërtheu një zjarr në repartin e grave (Четворица вработени во „Идризово“ завршиле на Токсикологија откако вчера избувнал пожар во женското одделение)', 360 Stepeni, 22 maj 2024, <https://360stepeni.mk/chetvoritsa-vraboteni-vo-idrizovo-zavrshile-na-toksikologija-otkako-vchera-izbuvnal-pozhar-vo-zhenskoto-oddelenie/>.

135 'Zyra e Prokurorisë Publike: Janë mblodhur gjurmë dhe janë siguruar regjistrime nga kamerat përreth ku është djegur automjeti i INK "Idrizovë". (Обвинителство: Прибрани се траги и обезбедени се снимки од околните камери каде беше запален автомобилот на КПУ "Идризово")', 360 Stepeni, 15 maj 2024, <https://360stepeni.mk/obvinitelstvo-pribrani-se-tragi-i-obezbedeni-se-snimki-od-okolnite-kameri-kade-beshe-zapalen-avtomobilot-na-kpu-idrizovo/>.

136 'Prokuroria Publike hyri me oficerë të policisë speciale dhe u largua me një tufë gjërash nga Burgu i Idrizovës (Обвинителство влезе со специјалци и излезе со еден куп предмети од затворот Идризово)', Sitel TV, 11 prill 2024, <https://sitel.com.mk/obvinitelstvo-vleze-so-specijalci-i-izleze-so-eden-kup-predmeti-od-zatvorot-idrizovo/>.

137 'Masat parandaluese të implementuara: Neutralizimi i të gjitha opsioneve të arratisjes - makina betonuere e vendosur për mbylljen e tuneleve të vjetra në burgun e Idrizovës (Сprovedени превентивни мерки: Неутрализација на сите опции за бегство - распоредена машина за бетонирање за затворање на стари тунели во затворот Идризово)', Lider.Mk, 11 prill 2024, <https://lider.mk/sprovedeni-preventivni-merki-neutralizacija-na-site-opcii-za-begstvo-rasporedena-mashina-za-betoniranje-za-zatvoranje-na-stari-tuneli-vo-zatvorot-idrizovo/>.

138 'Hetimi ndaj gjashtë oficerëve të policisë së burgjeve dhe 11 të tjerëve të mbuluar nga procedura parahetimore (Истрага против шестмина затворски полицијци и уште 11 опфатени со предистражна постапка)', Faqja zyrtare e Prokurorisë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut, 15 prill 2024, <https://jorm.gov.mk/istraga-protiv-shestmina-zatvorski-policizajci-i-ushte-11-opfateni-so-predistrazhna-postapka/>.

139 'Dy grupe të dënuarish po ziheshin në burgun e Shtipit, njerëz nga jashtë i erdhën në ndihmë njërit prej tyre (Две групи затвореници се степале во штипскиот затвор, на едната тргнале да и помогнат и лица однадвор)', 360 Stepeni, 15 prill 2024, <https://360stepeni.mk/dve-grupi-zatvorenicise-stepale-vo-shtipskiot-zatvor-na-ednata-trgnale-da-pomognat-i-litsa-odnadvor/>.

140 'Rojet në burgun e Prilepit "u sëmurën" masivisht (Чуварите во прилепскиот затвор масовно „се разболеа“)', Telma TV, 3 maj 2024, <https://telma.com.mk/2024/05/03/chuvarite-vo-prilepskiot-zatvor-masovno-se-razbolea/>.

Mbrojtja e të dhënave personale

Pas një thirrjeje publike¹⁴¹ të lëshuar nga Agjencia për Mbrojtjen e të Dhënave Personale (AMDP) për përfaqësuesit e kontrollorëve nga sektori publik për t'u përfshirë në mënyrë aktive në zhvillimin e Strategjisë së re për Mbrojtjen e të Dhënave Personale 2024-2030, një punëtori për përgatitjen e saj u mbajt në mes të majit. Me këtë rast, pjesëmarrësit diskutuan sfidat me të cilat përballen në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale në vendin e punës, qëllimet e mundshme strategjike dhe priorizimin e tyre, aktivitetet dhe treguesit, si dhe kornizën kohore për arritjen e objektivave të Strategjisë së re.¹⁴²

Rregullorja për mënyrën e menaxhimit të rrezikut të kredisë është zbatuar duke filluar nga maji, duke e bërë më të vështirë keqpërdorimin e të dhënave personale për kredi të shpejta, siç shihet në të kaluarën.¹⁴³ Rregullorja kërkon që kredimarrësit të identifikohen personalisht në shoqërinë financiare ose përmes një sistemi të sigurt elektronik të identifikimit në përputhje me ligjin.¹⁴⁴

Liria e mendimit, ndërgjegjes dhe fesë

Raporti i Departamentit Amerikan të Shtetit për Lirinë Fetare Ndërkombëtare i vitit 2023 theksoi se kishat më të vogla protestante kanë raportuar favorizim të qeverisë ndaj Kishës Ortodokse Maqedonase - Kryepeshkopisë së Ohrit (KOM-AO) dhe Bashkësisë Fetare Islame (BFI), duke përmendur privilegje më të mëdha të dhëna për këto grupe. Raporti gjithashtu thekson se Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut mori dymbëdhjetë raporte të gjuhës së urrejtjes në internet me bazë fetare gjatë vitit, krahasuar me dy raste në vitin 2022 dhe tridhjetë në vitin 2021.¹⁴⁵

141 'Thirrje për pjesëmarrje në një punëtori për zhvillimin e Strategjisë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale 2024-2030 (Повик за учество на работилница за изработка на Стратегија за заштита на личните податоци 2024-2030 година)', Faqja zyrtare e Agjencisë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale të Republikës së Maqedonisë së Veriut (blog), 23 prill 2024, <https://bit.ly/46tpxZL>.

142 'Punëtori për përgatitjen e Strategjisë së re për Mbrojtjen e të Dhënave Personale 2024-2030 (Работилница за подготовка на новата Стратегија за заштита на личните податоци 2024-2030 година)', Faqja zyrtare e Agjencisë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale të Republikës së Maqedonisë së Veriut (blog), 20 maj 2024, <https://bit.ly/4d12SGl>.

143 'Nuk ka më lëshim të kredive të shpejta pa praninë fizike të klientit (Повеќе нема издавање брзи кредити без физичко присуство на клиентот)', Vecer.MK, 14 prill 2024, <https://bit.ly/3A8sSB6>.

144 'Rregullore për mënyrën e menaxhimit të rrezikut të kredisë së një shoqërie financiare (Правилник за начинот на управување со kreditniot rizik na finansisko drustvo)', Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut nr. 82/2024 dhe 107/2024.

145 '2023 Raporti mbi Lirinë Fetare Ndërkombëtare: Maqedonia e Veriut' (Departamenti Amerikan i Shtetit Zyra e Lirisë Fetare Ndërkombëtare, 26 qershor 2024), <https://www.state.gov/reports/2023-report-on-international-religious-freedom/north-macedonia/>.

Liria e Shprehjes

Republika e Maqedonisë së Veriut ka përmirësuar renditjen e saj sipas Indeksit Botëror të Lirisë së Shtypit të Reporterëve pa Kufij. Vendi aktualisht renditet në vendin 36^{të} nga 180 vende, një rritje e lehtë nga vendi i mëparshëm 38^{të}. Ndërsa mjedisi i përgjithshëm konsiderohet i favorshëm për lirinë e medias, raporti thekson sfida të tilla si polarizimi i fortë politik dhe presioni mbi mediat nga autoritetet, politikanët dhe njerëzit e biznesit në nivel kombëtar dhe lokal, harmonizimi i ngadaltë i legjislacionit me standardet e BE-së dhe kërcënimet dhe sulmet kundër gazetarëve. Ajo arriti në përfundimin se shërbimi publik i transmetimit nuk ka pavarësi editoriale ose financiare.¹⁴⁶

Pati një sulm ndaj një ekipi mediatik në një tubim të partisë politike në ditën e parë të fushatës zgjedhore. Një gazetar dhe një kameraman u sulmuan verbalisht nga një prej pjesëmarrësve në tubim. Organizatorët e tubimit thanë se nuk e kishin vërejtur ose shkaktuar këtë incident.¹⁴⁷ Shoqata e Gazetarëve të Maqedonisë (SHGM) e dënoi atë dhe tregoi se veprime të tilla mund të pengojnë të drejtën e qytetarëve për informacion për të marrë informacion në lidhje me zgjedhjet.¹⁴⁸ Megjithatë, pati një incident të pengimit të punës së një gazetari gjatë raundit të parë të zgjedhjeve presidenciale kur një anëtar i një bordi zgjedhor e pengoi atë të bënte fotografi të ambienteve edhe pasi ajo e identifikoi veten si gazetarë.¹⁴⁹ SHGM paraqiti një peticion para KSHZ-së, të cilit iu përgjigj se para zgjedhjeve, u dhanë udhëzime të qarta për të gjitha autoritetet zgjedhore se puna e tyre është publike dhe transparente dhe se punonjësit e mediave mund të shkojnë lirshëm në qendrat e votimit dhe të regjistrojnë dhe të fotografojnë duke respektuar fshehtësinë e të dhënave personale të qytetarëve dhe fshehtësinë e votës.¹⁵⁰

Një tjetër incident pa lidhje ndodhi menjëherë pas atyre të përmendura më lart kur një themelues dhe redaktor i një media në internet u arrestua për pengimin e punës së një zyrtari.¹⁵¹ Redaksia e medias deklaroi se një akt i tillë ishte i motivuar politikisht dhe përfaqësonte një përpjekje për të ushtruar presion mbi gazetarinë e lirë. SHGM dhe Sindikata e Pavarur e Gazetarëve dhe Punonjësve Mediatik (SPGPM)

apeluan që çështja të zgjidhet menjëherë dhe që partitë politike të mos e përdorin atë për qëllime të fushatës zgjedhore.¹⁵² ASHMAA iu bashkua kësaj deklarate,¹⁵³ dhe menjëherë pas këtij presioni, gazetari u lirua,¹⁵⁴ në pritje të procedimeve të mëtejshme penale kundër tij.¹⁵⁵

146 'Liria e medias në Maqedoninë e Veriut është e kënaqshme, vunë re "Reporterët pa Kufij" (Слободата на медиумите во Северна Македонија задоволителна, забележа „Репортери без граници“), Zëri i Amerikës, 3 maj 2024, <https://mk.vnoanews.com/a/slobodata-na-pechatot-vo-severna-makedoni-%D1%98a-na-zadovolitelno-nivo-zabeleza-reporteri-bez-granici-/7592495.html>.

147 'Ekipi i TV 24 u sulmua verbalisht në tubimin e VMRO-DPMNE-së, partia politike u distanca nga incidenti (Вербално нападната екипа на ТВ 24 на митингот на ВМРО-ДПМНЕ, партијата го осуди и се ограда од инцидентот), 360 Stepeni, 5 prill 2024, <https://360stepeni.mk/verbalno-napadnata-ekipa-na-tv-24-na-mitingot-na-vmro-dpmne-partijata-go-osudi-i-se-ogradi-od-incidentot/>.

148 'SHGM: Dënim për sulmin ndaj ekipit të gazetarëve të TV 24 në ditën e parë të fushatës politike (ЗНМ: Осуда за нападот кон новинарската екипа на ТВ 24 на првиот ден од политичката кампања), Radio MOF, 5 prill 2024, <https://www.radiomof.mk/znm-osuda-za-napadot-kon-novinarskata-ekipa-na-tv24-na-prviot-den-od-politichkata-kampanja/>.

149 'SHGM: Peticioni drejtuar KSHZ-së për pengimin e punës së gazetares Meri Jordanovska (ЗНМ: Претставка до ДИК за попречување на работата на новинарката Мери Јордановска), Radio MOF, 24 prill 2024, <https://www.radiomof.mk/znm-pretstavka-do-dik-za-poprechuvanje-na-rabotata-na-novinarskata-meri-jordanovska/>.

150 'SEC me një mesazh për autoritetet zgjedhore: Punonjësit e medias duhet të bëjnë punën e tyre pa pengesa (ДИК со порака до изборните органи: Медиумските работници непречено да ја вршат својата работа), Radio MOF, 2 maj 2024, <https://www.radiomof.mk/dik-so-poraka-do-izbornite-organi-mediumskite-rabotnici-neprecheno-da-ja-vrshat-svojata-rabota/>.

151 'MPB me detaje rreth arrestimit të gazetarit Saliu (MBP со детали за апсењето на новинарот Салиу), Sloboden Pecat, 7 prill 2024, <https://www.slobodenpecat.mk/mvr-so-detali-za-apseneto-na-novinarot-saliu/>.

152 'SHGM: Gazetari Furkan Saliu duhet të lirohet, dhe MPB duhet të informojë publikun për arsyet e arrestimit të tij (ЗНМ: Новинарот Фуркан Салиу да биде пуштен на слобода, а МВР да ја информира јавноста за причините за неговото приведување), A1 On, 7 prill 2024, <https://a1on.mk/macedonia/znm-novinarot-furkan-saliu-da-bide-pushten-na-sloboda-a-mvr-da-ja-informira-javnosta-za-prichinite-za-negovoto-priveduvanje/>.

153 'ASHMAA i bën thirrje MPB-së të zgjidhë menjëherë rastin e arrestimit të gazetarit Saliu (АВМУ го повикува МВР веднаш да го расчисти случајот со апсењето на новинарот Салиу), Brif.MK, 7 prill 2024, <https://www.brif.mk/avmu-go-povikuva-mvr-vednash-da-go-raschisti-sluchajot-so-apseneto-na-novinarot-saliu/>.

154 'Gazetari Furkan Saliu u arrestua dhe më pas u lirua, organizatat e medias po kërkojnë sqarimin e çështjes (Приведен па ослободен новинарот Фуркан Салиу, медиумските организации бараат расчистување на случајот), Radio MOF, 8 prill 2024, <https://www.radiomof.mk/priveden-pa-osloboden-novinarot-furkan-saliu-mediumskite-organizatii-baraat-raschistuvanje-na-sluchajot/>.

155 'SHGM dhe SPGPM: ПТНР të refuzojë ankesën e papabuar penale të MPB-së kundër gazetarit Saliu (ЗНМ и ССНМ: ОЈО да ја отфрли неоснованата кривична пријава на МВР кон новинарот Салиу), Radio MOF, 13 prill 2024, <https://www.radiomof.mk/znm-i-ssnm-ojo-da-ja-otfrli-neosnovanata-krivichna-prijava-na-mvr-kon-novinarot-saliu/>.

Të drejtat e fëmijës

Sipas Entit Shtetëror të Statistikave (ESHS), numri i fëmijëve të raportuar që kanë shkelur ligjin në vitin 2023 është ulur me 8.5% krahasuar me vitin 2022, ndërsa numri i fëmijëve të dënuar për vepër penale është rritur me 17.2%, ku janë raportuar 433 fëmijë, prej të cilëve 287 kanë marrë propozim për dënim ose masë ndaj tyre. Për 110 raste nuk është iniciuar asnjë procedurë dhe për 36 raste është ndërprerë procedura, 307 fëmijë janë dënuar pasi janë shpallur fajtorë për krime kundër pasurisë, krime kundër rendit publik, krime kundër jetës dhe gjymtyrëve, ose krime kundër sigurisë në trafikun publik.¹⁵⁶

Grupet e cënueshme dhe parimi i mosdiskriminimit

Sipas Raportit Vjetor të vitit 2023, Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi (KPMD) mori gjithsej 520 ankesa, që paraqet një rritje prej 109.68% krahasuar me vitin 2022, hapi tre raste me iniciativën e vet, dhe punoi në 76 raste ende të hapura nga viti i kaluar. KPMD ka konstatuar diskriminim në 59 raste, ndërsa në 118 raste nuk ka konstatuar diskriminim. Ka refuzuar 315 ankesa dhe ka vendosur të mos veprojë dhe në 29 raste nuk ka filluar apo ndërprerë procedurën. Rastet e raportuara kanë të bëjnë me fushat e informimit publik dhe mediave (48.18%), marrëdhëniet e punës (24.86%), arsimin, shkencën dhe sportin (8.03%), qasjen në mallra dhe shërbime (5.93%), sigurimet shoqërore, përfshirë fushën e mbrojtjes sociale, sigurimin pensional dhe invalidor, sigurimin shëndetësor dhe kujdesin shëndetësor (4.02%), anëtarësimin dhe veprimin në partitë politike, shoqatat, fondacionet, sindikatat dhe organizatat e tjera me bazë anëtarësie (4.02%), gjyqësorin dhe administratën (3.25%), strehimin (1.34%) dhe kulturën (0.96%).¹⁵⁷

Në tre muajt e fundit, 77 peticione janë paraqitur nga qytetarët në KPMD, e cila miratoi 37 mendime, 16 prej të cilave gjetën një rast diskriminimi.¹⁵⁸ Ndër të tjera, ka pasur një rast kur një kafene në Shkup diskriminon gratë e veshura me hixhab duke i ndaluar ato të hyjnë në ambiente,¹⁵⁹ një mësuese dhe nxënësit me aftësi të kufizuara dëgjimi u ngacmuan dhe u poshtëruan në bazë të aftësisë së tyre të kufizuar nga një punonjës tjetër i një shkolle të mesme për nxënës të shurdhër¹⁶⁰ dhe një vajzë trevjeçare që ka paralizë cerebrale u diskriminua nga një punonjës në një sallë lojërash i cili nuk e lejoi nënën e saj të qëndronte me të ndërsa luante, edhe pasi prindërit e saj kishin shpjeguar më parë gjendjen e saj.¹⁶¹

156 'Në vitin 2023 janë raportuar 433 fëmijë në konflikt me ligjin dhe 307 janë dënuar. (Во 2023 биле пријавени 433 деца во судир со законот, а 307 биле осудени), Skopje Info, 31 maj 2024, <https://skopjeinfo.mk/vo-2023-bile-prijaveni-433-deca-vo-sudir-so-zakonot-307-bile-osudeni>.

157 Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi, "Raporti vjetor i Komisionit për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi (KPMD) për vitin 2023" (2024) <<https://bit.ly/3yky83M>> e aksesuar më 15 korrik 2024.

158 'Raport mbi punën e KPMD-së për peticionet për mbrojtje nga diskriminimi periudha prill-qershor 2024 (Извештај за постапувањето на КСЗД по претставки за заштита од дискриминација период Април-Јуни 2024 година) (Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi, korrik 2024), <https://bit.ly/3Su1gg3>.

159 'Një kafene në Shkup diskriminon gratë që mbajnë shami dhe nuk u shërben atyre (Кафуле во Скопје дискриминира жени што носат шамија и не ги услужува), Sloboden Pечат, 17 maj 2024, <https://www.slobodenpecat.mk/kafule-vo-skopje-diskriminira-zheni-shto-nosat-shamija-i-ne-gi-usluzhuva/>.

160 "'Ne nuk do të lejojmë që të shurdhët të vendosin për shkollën", një mësues bërtiti me zë të lartë për një koleg të shurdhër, ajo gjithashtu diskriminon fëmijët në shkollë për të shurdhërit, duke i quajtur ata "memecë" („Нема да дозволиме глумите да одлучуваат за училиштето“, викала професорка на глас за глума колешка, ги дискриминирала и децата во училиштето за глуми нарекувајќи ги „глумтари“), Sakam Da Kazam, 18 maj 2024, <https://bit.ly/4fEiPUH>.

161 'Një fëmijë trevjeçar me paralizë cerebrale u dëbua nga një shtëpi lojërash për fëmijë, përcaktoi KPMD (Тригодишно дете со церебрална парализа било избркано од детска игротека, утврди КСЗД), Sloboden Pечат, 18 qershor 2024, <https://www.slobodenpecat.mk/trigodishno-dete-so-cerebralna-paraliza-bilo-izbrkano-od-detska-igroteka-utvr-di-kszd/>.

Gjatë kësaj periudhe raportuese, KPMD dha mendimet e saj në lidhje me ndryshimet në ligjet e arsimit fillor dhe të mesëm. KPMD propozon ndryshimin e Ligjit për arsimin fillor duke përfshirë masat e desegregimit në lidhje me integrimin adekuat të nxënësve romë në sistemin arsimor¹⁶² në përputhje me gjykimin e GJEDNJ-së në Elmazova dhe të tjerët kundër Maqedonisë së Veriut.¹⁶³ Lidhur me propozim-ligjin

për arsimin e mesëm, KPMD propozoi futjen e gjuhës më gjithëpërfshirëse, heqjen e çdo segregacioni dhe diskriminimi, përfshirë për shkak të identitetit gjinor, dhe futjen e masave që ofrojnë më shumë mbështetje për nxënësit me aftësi të kufizuara.¹⁶⁴

Shoqata për Zhvillim dhe Promovim të Shoqërisë Gjithëpërfshirëse “Inkluziva” Kumanovë identifikoi të njëjtat çështje për personat me aftësi të kufizuara në zgjedhjet e këtij viti si në ato të mëparshme. Gjatë monitorimit të qendrave të votimit në tre qytete, ata zbuluan se disa nuk kishin qasje për ata që përdorin ndihma mjekësore për shkak të mungesës të ashensorëve ose mos funksionimit të tyre, me qendrat e votimit jo në katin përdhes. Për të trajtuar këtë, Shoqata rekomandoi ndryshimin e udhëzimeve të votimit për personat e sëmurë dhe të pafuqishëm që votojnë në shtëpi për të përfshirë personat me aftësi të kufizuara.¹⁶⁵

---

162 ‘Mendim për propozim-ligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për arsimin fillor në lidhje me zbatimin e aktgjykimit Elmazova dhe të tjerët kundër Maqedonisë së Veriut (Мислење по предлог на Законот за изменување и дополнување на Законот за основно образование во однос на спроведување на пресудата Елмазова и други против Северна Македонија)’ (Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi, 23 prill 2024), <https://kszd.mk/wp-content/uploads/2024/04/mislenje-KSZD-ZOO-Elmazova.pdf>.

163 GJEDNJ, ‘Rasti i Elmazovës dhe i të tjerëve kundër Maqedonisë së Veriut (Случај Елмазова и други против Северна Македонија А. Бр. 11811/20 и 13550/20)’, 13 dhjetor 2022, <https://bit.ly/3l92CxS>.

164 ‘Mendim për propozim-ligjin për arsimin e mesëm (Мислење по предлог Законот за средно образование)’ (Komisioni për Parandalimin dhe Mbrojtjen nga Diskriminimi, 23 maj 2024), <https://bit.ly/46unp3j>.

165 ‘Inkluziva: Qendrat e votimit të paarrishme në Shkup, Kumanovë dhe Veles (Инклузива: Непристапни гласачки места во Скопје, Куманово и Велес)’, Civil Media, 26 prill 2024, <https://civilmedia.mk/inkluziva-neprihapni-glasacki-mesta-vo-skopje-kumanovo-i-veles/>.

Gjinia

Gjatë fushatës zgjedhore, nëntë parti politike u angazhuan të respektojnë rekomandimet e Kodit të Sjelljes për Luftimin e Dhunës ndaj Grave në Politikë dhe Proceset Zgjedhore, duke shprehur kështu vullnetin për të kundërshtuar përdorimin e forcës ose frikësimit nga mbajtësit e posteve publike, zyrtarët e partive politike dhe mbështetësit e tyre për të arritur qëllime politike.¹⁶⁶ Megjithatë, kjo iniciativë nuk e zvogëloi përhapjen e komenteve misogyniste në mediat tradicionale, online dhe sociale gjatë fushatës zgjedhore, as nuk e frenoi dhunën digjitale ndaj kandidateve femra, përfshirë keqpërdorimin e përmbajtjes vizuale në mediat sociale.¹⁶⁷

Pavarësisht rezultateve të zgjedhjeve që emërojnë presidenten e parë femër të vendit, përfaqësimi i grave në Kuvend dhe Qeverinë e re ka rënë pak. Përbërja fillestare e Kuvendit përfshin vetëm një të tretën e deputeteve femra (40), krahasuar me 78 deputetë meshkuj, më pak se 43 deputetet femra në Kuvendin e mëparshëm.¹⁶⁸ Në mënyrë të ngjashme, përbërja e re e Qeverisë numëron vetëm tre ministre maqedonase nga gjithsej 24, që është dy më pak se numri i ministereve në përbërjen e saj të mëparshme.¹⁶⁹ Platforma për Barazi Gjinore ka shprehur shqetësim serioz për përfshirjen e pamjaftueshme të grave në pozita të larta të ndikimit dhe vendimmarrjes për shkak të mungesës së vullnetit politik dhe mbështetjes së pamjaftueshme nga partitë politike.¹⁷⁰

Në rastin e femicidit, i cili ndodhi pas përpjekjeve për zhvajtje, kërcënimeve dhe ndjekjes nga fundi i shtatorit,¹⁷¹ gjykata kompetente dha një aktgjykim për veprën penale të vrasjes së kryer gjatë dhunës me bazë gjinore dhe në mënyrë brutale. Autori i këtij akti u dënua me burgim të përjetshëm, duke shfaqur ndjeshmërinë e gjykatës për ta klasifikuar aktin si vrasje me bazë gjinore dhe për ta dënuar autorin në përputhje me rrethanat.¹⁷²

Pas shumë vitesh dhune në familje, një grua vrau burrin e saj dhe babanë e tij kur burri i saj po e sulmonte.¹⁷³ PTHP Kumanovë filloi një hetim për vrasjen e dyfishtë,¹⁷⁴ ndërsa Platforma për Barazi Gjinore kërkoi riklasifikimin e krimit si vetëmbrojtje, duke marrë parasysh se e pandehura kishte qenë viktimë e dhunës për vite me radhë dhe sistemi nuk kishte arritur ta mbronte atë.¹⁷⁵

166 'Partitë politike mbështetën rekomandimet e Kodit të Sjelljes për Luftimin e Dhunës ndaj Grave në Politikë dhe Proceset Zgjedhore (Политичките партии ги поддржаа препораките од Кодексот за однесување за борба против nasiltvoto врз жените во политиката и во изборните процеси)', Uebfaqja zyrtare e Lobit të Grave të Maqedonisë, 17 prill 2024, <https://bit.ly/4ftMn75>.

167 Bojana Jovanovska dhe Sara Milenkovska, 'Analiza e përmbajtjes me bazë gjinore: Gratë politike dhe njëanëshmëria e medias' (Instituti i Studimeve të Komunikimit, 17 qershor 2024), <https://bit.ly/3WNpHaR>.

168 '[Infografik] Një e treta e grave dhe vetëm dy të rinj në përbërjen e re të Kuvendit të Maqedonisë ([Инфографик] Една третина жени и само двајца млади во новиот состав на македонското Собрание)', Radio MOF, 28 maj 2024, <https://www.radiomof.mk/infografik-edna-tretina-zheni-i-samo-dvajca-mladi-vo-novi-ot-sostav-na-makedonskoto-sobranie/>.

169 'Gratë në Qeverinë e Mickoskit janë lënë mënjanë, nuk ka asnjë ministere shqiptare (Жените во Владата на Мицкоски оставени на страна, нема ниту една министерка албанка)', Meta.Mk, 25 qershor 2024, <https://meta.mk/zhenite-vo-vladata-na-mickoski-ostaveni-na-strana-nema-nitu-edna-ministerka-albanka/>.

170 'Reagimi i Platformës për Barazi Gjinore: Përfaqësimi i pamjaftueshëm i grave në pozita ekzekutive në Qeverinë e re (Реакција на Платформа за родова еднаквост: Недоволна zastapenost на жените на извршните позиции во новата Влада)', Radio MOF, 26 qershor 2024, <https://www.radiomof.mk/reakcija-na-platforma-za-rodova-ednakvost-nedovolna-zastapenost-na-zhenite-na-izvrshnite-pozicii-vo-novata-vlada/>.

171 'Vrasja në Koçani – një burrë goditi me thikë një grua 46-vjeçare 40 herë (Убиство во Коçани – маж 40 пати избодел 46-годишна жена)', Telma TV, 25 shtator 2023, <https://telma.com.mk/2023/09/25/ubistvo-vo-kochani-mazh-40-pati-izbodel-46-godishna-zhena/>.

172 'Vrasësi pas femicidit të Koçanit mori dënim të përjetshëm (Убиецот зад кочанскиот фемидид доби доживотна казна)', Meta.Mk, 18 prill 2024, <https://meta.mk/ubiecot-zad-kochanskiot-femicid-dobi-dozhivotna-kazna/>.

173 'Detaje të reja rreth vrasjes në Kratovë – gruaja që kreu vrasjen raportoi dhunë në familje, por ata gjithashtu raportuan kundër saj (Нови детали за убиството во Kratovo – жената-сторител на убиството приjavувала семејно насилство, но приjavувале и против неа)', Telma TV, 14 qershor 2024, <https://telma.com.mk/2024/06/14/novi-detali-za-ubistvoto-vo-kratovo-zhenata-storitel-na-ubistvoto-prijavuvale-semejno-nasilstvo-no-prijavuvale-i-protiv-nea/>.

174 'Burri rrihte dhe ngulfatte të dyshuarën për vrasjen e dyfishtë në Kratovë, tha Prokuroria Publike (Мажот ја тепал и давел осомничената за двојното убиство во Kratovo, соопшти Обвинителството)', Telma TV, 15 qershor 2024, <https://telma.com.mk/2024/06/15/mazhot-ja-tepal-i-davel-osomnichenata-za-dvojnoto-ubistvo-vo-kratovo-soopshti-obvinitelstvoto/>.

175 'Vetë-mbrojtje, jo vrasje me premeditim – Platforma për Barazi Gjinore kundër Prokurorisë Publike në lidhje me vrasjen e dyfishtë në Kratovë (Самоодбрана, а не убиство со умисла – Платформата за родова еднаквост контра Обвинителството за двојното убиство во Kratovo)', Telma TV, 18 qershor 2024, <https://telma.com.mk/2024/06/18/samoodbrana-a-ne-ubistvo-so-umisla-platformata-za-rodova-kontra-obvinitelstvoto-za-dvojnoto-ubistvo-vo-kratovo/>.

Gjuha e urrejtjes

Në fillim të qershorit, një prokuror publik u zgjodh në PTHP Shkup për të monitoruar rastet e krimit të urrejtjes dhe diskriminimit. Ajo ka autoritetin të mbikëqyrë procedurat dhe të vendosë kontakte me paditësit dhe OShC-të që përfaqësojnë palët e dëmtuara.¹⁷⁶

LGBTI

Më 22 qershor, Shkupi organizoi Paradën e pestë të Krenarisë nën sloganin “Të pabindur në mënyrë spektakolare”. Organizatorët deklaruan se slogani përfaqëson kundërshtim ndaj patriarkatit dhe feston pesë vjet të paradës, e cila tërhoqi qindra qytetarë në një atmosferë paqësore.¹⁷⁷

Romë

Partia politike e romëve Avaja shprehu zhgënjimin e saj me rezultatet e zgjedhjeve parlamentare dhe të gjithë procesit, i cili, sipas tyre, u zhvillua përmes manipulimit, ryshfetit masiv dhe presionit ndaj votuesve romë. Ata gjithashtu vunë në dukje se pritshmëritë e elektoratit rom nuk janë përmbushur, pasi nuk ka asnjë deputet rom në përbërjen e re parlamentare.¹⁷⁸

Një abuzim i mundshëm i kuotës shtetërore të bursave për romët u zbulua nga Ministria e Arsimit dhe Shkencës (MASH) në gjysmën e dytë të majit. Tetë studentë që aplikuan për një bursë shtetërore për studentët romë me kohë të plotë në thirrjen MASH, pasi u deklaruan si pjesë e komunitetit rom, nuk morën asnjë pagesë. MASH zbuloi se këta studentë ishin deklaruar si anëtarë të komuniteteve të tjera etnike gjatë regjistrimit në arsimin e lartë, duke parandaluar kështu abuzimin me kuotat.¹⁷⁹

176 ‘Nominohet prokurori publik për monitorimin e rasteve të krimit të urrejtjes dhe diskriminimit në Prokurorinë Themelore Publike Shkup (Nominiran javen обвинител за следење на предметите од омраза и дискриминација во ОЈО Скопје); Radio MOF, 8 qershor 2024, <https://www.radiomof.mk/nominiran-javen-obvinitel-za-sledenje-na-predmetite-od-omraza-i-diskriminacija-vo-ojo-skopje/>.

177 ‘Nën moton “Të pabindur në mënyrë spektakolare”, Parada e pestë e Krenarisë marshoi në Shkup (Подмотото „Спектакуларно непослушни“ петтата парада на гордоста маршираше во Скопје); Sakam Da Kazam, 22 qershor 2024, <https://sdk.mk/index.php/makedonija/pod-mototo-spektakularno-neposlusni-pettata-parada-na-gordosta-marshirashe-vo-skopje/>.

178 ‘Avaja: Për herë të parë, nuk ka asnjë deputet rom në Kuvend (Avaja: За првпат нема пратеник ром во Собранието); Sloboden Pечат, 3 qershor 2024, <https://www.slobodenpecat.mk/avaja-za-prvpat-nema-pratenik-rom-vo-sobranieto/>.

179 ‘Maqedonasit pretendonin se ishin romë për të marrë një bursë, por MASH-i i ekspozoi ata (Македонци се пишале роми за да добијат стипендија, но МОН ги разоткри); Sloboden Pечат, 21 maj 2024, <https://www.slobodenpecat.mk/makedonci-se-pishale-romi-za-da-dobijat-stipendija-no-mon-gi-razotkri/>.

